September 1979

Museums magasinet 9

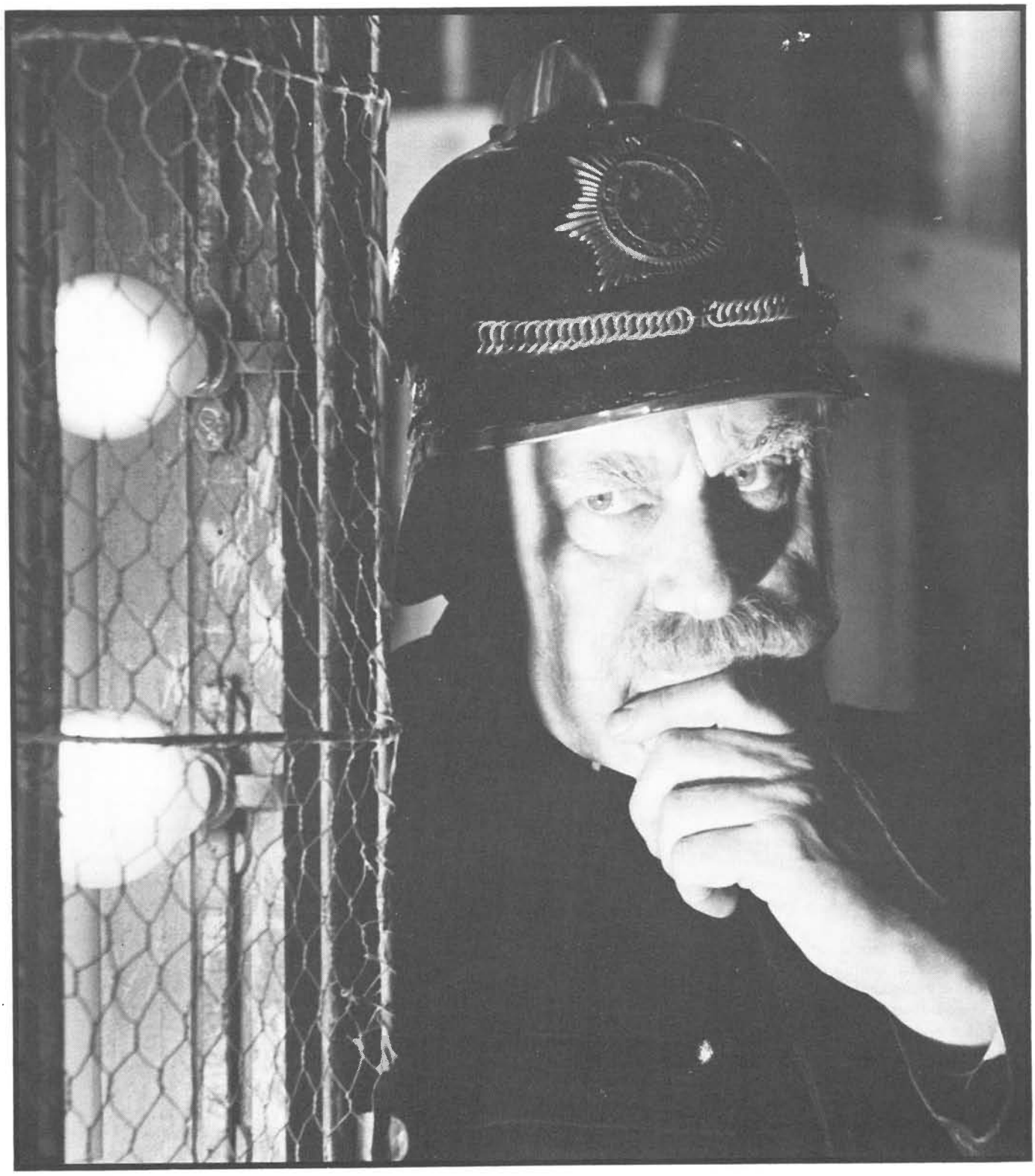

Meddelelser fra Danmarks museer

10.8 Kunstmuseet, Trevarsamlingen

I morgen er i dag i går

Eller: Den omvendte museumsverden

Jan Garff **Statens Museum for Kunst**

Der skrives og tales (måske mere) og hviskes og tiskes (måske mest) i denne tid om et museum for moderne kunst. Underforstået vel: et museum for moderne *dansk* kunst. Begrebet »moderne« er imidlertid lige så gennemsigtigt og uhåndgribeligt som en svævende sæbeboble og fremkalder derfor straks hos en gammel pedant det spørgsmål, hvad der i denne sammenhæng egentlig menes dermed. Tænker de skrivende, talende og ivrigt hviskende og tiskende på nutidig kunst i almindelighed, eller er det især den såkaldt avancerede kunst, man har i tankerne? Hvis man da ellers har gjort sig overvejelser i den retning. Det kunne være interessant at få at vide.

Uanset svaret, der jo endelig også kan have kompromisets karakter, kan det straks slås fast, at et museum, der henter sit materiale i samtiden og den umiddelbare fortid, og som for en stor del må støtte sin fortsatte eksistens og berettigelse på endnu uskabte kunstneriske værdier, vil blive et hus i splid med sig selv. Museer er ofte opstået, fordi nogle mennesker på et tidspunkt har ment, at de stod overfor noget natur- eller menneskeskabt, der var så enestående, at det burde bevares for eftertiden. Da man som regel skal have tidsmæssige afstandsbriller på for at se tings sande kunstneriske værdi, kan man forestille sig den panik- eller måske ligefrem katastrofeagtige stemning, der har grebet vore forgængere, når det gik op for dem, at mulighederne var ved at være forpasset.

Når panikken synes at brede sig nu, er årsagen en anden. I visse mere mondæne kredse har man længe følt det som et smerteligt savn, at København i modsætning til så mange andre storbyer stod uden et museum for moderne kunst. Savnet føles åbenbart så stort, at man, koste hvad det koste vil ... nej, tværtimod, så billigt som muligt, med håndklaver og charme, og derfor også gerne utraditionelt, har indledt en eftersøgning på egnede rammer for et sådant moderne museum. Egnede, men altså i første omgang tomme rammer.

Det er meget tænkeligt, at initiativtagerne til dette museum grundigt har overvejet nyskabelsens muligheder, men er det alligevel ikke den omvendte museumsverden, at man begynder med bygningen, den ydre skal omkring noget, et eller andet, og først derefter vil gå i gang med selve indsamlingen af kunstværker? Genstandene først, så museet, som Christian Jürgensen Thomsen (citeret andetsteds i Museumsmagasinet) sikkert også kunne have sagt — og ment.

Bør man med andre ord ikke først søge at tilvejebringe det økonomiske grundlag for erhvervelsen af en virkelig fint sigtet samling af nutidskunst og så med øget styrke argumentere for opførelsen af en dertil egnet, tidssvarende bygning? Sådan har man da i hvert fald før båret sig ad, men måske betragtes fremgangsmåden nu i politiske snirkler som urealistisk? Er det tilfældet, må tillægsspørgsmålet være, i hvor høj grad museumsfolk skal erklære sig villige til at gå politikernes ærinde? Vil det museum, der eventuelt skabes på et sådant grundlag, være prisen værd, kunstnerisk, moralsk?

Af dagspressen er det fremgået, at alle såkaldt »gode kræfter« er — eller i det mindste søges — inddraget i sagen: stat og kommune, privatsamlere og kunstnere. Man tænker sig museet baseret på langvarige deposita, gaver og lån. I sin værste fantasi kan man forestille sig, at den babyloniske aktivitet vil munde ud i et mixtum compositum af museumsmagasiners overskud, private samleres undværlige kunstgenstande og prøver på mer eller mindre gode kunstneres usolgte (og usælgelige?) arbejder hjemme fra atelieret. Hvis en maler kan leve af at sælge sine billeder, vil han nok foretrække det fremfor en eller anden deponeringsordning. Kan han derimod ikke leve af sin kunst, vil fristelsen til i det mindste at få billederne på museum være stor.

Et sådant dæmonisk fantasibillede af en usammenhængende, middelmådig og ligegyldig kunstudstilling, som her er manet frem, behøver ikke at forvandles til virkelighed, hvis det fremtidige museums ansvarlige ledelse fra begyndelsen indtager en strengt kritisk holdning og ikke lader alt muligt slippe ind af frygt for tomme vægge, tomme gulve, husets tomhed. Ikke aktiviteten for aktivitetens egen skyld, men aktiviteten for kunstens skyld bør være mottoet, selv om det måske vil skurre slemt i mange politikeres og skatteborgeres øren.

Ihærdighed og handlekraft må ikke eksplodere i et flimrende miskmask af dansk (og anden?) nutidskunst, hvis det er et monument over dette århundredes kunst — eller sider deraf — man ønsker at skabe, altså et museum i god gammeldags forstand.

Er det imidlertid tanken at skabe et hus med gennemtræk af de sidste, mest avancerede kunstneriske udtryk, at holde huset piv-åbent for alle nye tanker og impulser, stiller sagen sig unægtelig anderledes. Så er det ikke et museum, men en kunsthal, et kunstens (og måske også et kunstnernes) hus, der tænkes på, og mon det ikke snarest var et sådant udstillingssted, man skulle se at få stablet på benene? Altså et modstykke til eksisterende udstillingssteder.

Der eksisterer således et par muligheder, den ene bedre end den anden. Som en tredie mulighed kan man forestille sig en udstilling af moderne kunst uden fast bopæl, men på hvileløs vandring mellem landets museer og samtidig en virkeliggørelse af den decentralisering, man har talt så meget om. Denne løsning indebærer desuden åbenlyse økonomiske og praktiske fordele. Grundstammen i en sådan udstilling på turné kunne f.eks. være et udvalg af Statens Kunstfonds indkøb. Arbejderne kunne eventuelt suppleres med nogle af det modtagende museums egne ting og også gerne med udlån fra lokale kunstsamlere. På den måde ville udstillingen hele tiden være underlagt forvandlingens love.

Der er sikkert endnu flere muligheder, hvis man tænker sig om. Og det er vigtigt, at man gør det. Lige så vigtigt må det dernæst være, at man vælger, vel at mærke ikke ud fra politiske, men kunstneriske kriterier.

Forsidebilledet: Carl Alstrup i »Det gyldne smil«, 1935. (Instruktion: Paul Fejos). Se artiklen på bagsiden.

MUSEUMSMAGASINET, september 1979 og Meddelelser fra Danmarks museer.

Udgivet af Museumstjenesten for Statens Museumsnævn, Nybrogade 2, 1203 København K. Udkommer 4 gange årligt (marts, juni, september, december).

Redaktion: John Erichsen, Københavns Bymuseum, Jan Garff (ansvarshavende), Statens Museum for Kunst, Tove Hatting, Zoologisk Museum, Peter Seeberg, Viborg Stiftsmuseum, Mogens Ørsnes, Nationalmuseet.

Redaktionens adresse: Den kongelige Kobberstiksamling, Statens Museum for Kunst, Sølvgade, 1307 København K.

Redaktionen slutter 1. februar, 1. maj, 1. august, 1. november.

Abonnement årligt: 25 kroner. Ekspedition: Museumstjenesten, Sjørupvej 1, Lysgård, 8800 Viborg. Tlf. 06 - 66 76 66.

ISSN 0105-8060

Sats og tryk: Eks-Skolens Trykkeri ApS, København.

65.6 Reklame

Amtsmuseumsrådenes tryksager

Palle Friis
Vendsyssel Historiske Museum

Det har været spændende at kigge posten igennem de sidste dage, hvor landets amtsmuseumsråd på Museumsmagasinets opfordring har sendt små hyggelige hilsener med brochurematerialer om deres museer. — Mere end en halv snes er det blevet til i ugens løb, nu ligger de foran mig som en afvekslende buket med farvetoner i grønt, gult og gråt og med en enkelt knaldrød (fra Vestjylland) i midten. Den nærmere betragtning afslører imidlertid langt større forskelle end farveholdningen antyder.

En lille gruppe skiller sig ud fra de øvrige tryksager ved ikke at være brochurer i traditionel forstand, men i højere grad en slags museumsbeskrivelse, der først og fremmest henvender sig til museernes medarbejdere, til styrelsens medlemmer og bevilgende myndigheder, som en form for bevidstgørelse af sig selv, som optakt til den planlægning, museerne nu skal i gang med indenfor de respektive amtsmuseumsråd.

»Museerne i Ribe Amt 1978«, »Vestsjællands Amtsmuseer og Samlinger 1977« og »Nordjyske Museer 1978-79« falder alle ind under denne gruppe, og kan være et godt inspirationsmateriale for andre amtsmuseumsråd.

De øvrige tryksager er alle publikumsorienterede, men udformningen er stærkt varierende fra små, beskedne foldere til fornemme museumshåndbøger på glittet papir.

En førstepris blandt de sidstnævnte ville jeg uden tøven tildele »Museer i Fyns Amt«, en lille kvadratisk museumshåndbog, der veldisponeret, med en gennemarbejdet tekst og et godt billedmateriale, beretter om de mange fynske museer. Samtidig er bogens trykkvalitet en ren fornøjelse, hvad desværre ikke i dag kan betragtes som en selvfølgelighed.

To andre tryksager, »Museer i Storstrømsamtet« og »Museer i Vestsjælland«, har samme format og tilrettelægning, men når i billedkvalitet og trykteknik knap op på højde med den fynske.

»Museer i Frederiksborg Amt« virker lige så veldisponeret som de tre forrige, men billedkvalitet og trykteknik når heller ikke her de fynske højder og slet ikke på omslaget, hvor den gul-grønne farveholdning får et ikke helt vellykket billede til at ligne et farvefoto som har ligget for længe i solen. Samme fornemmelse får man ikke af omslaget på »Museerne i Københavns Amt«, som er holdt i en festlig grøn farve med hvid streg og en sort og en fræk blå skrift. Titlen: »Må — Må se — Museum« er afgjort et blikfang, men jeg ved, at den hos nogle vækker irritation. Indholdet er velformuleret fortællende om museerne og deres virke og billedmaterialet et vellykket supplement med gode motiver og beskæringer.

I billedtrykket mangler, som i mange offset-tryksager, den sorteste del af gråtoneskalaen, hvad man normalt ville gøre vrøvl over, men som egentlig klæder billederne i denne tryksag. Brochuren virker med sin fortællende form noget anderledes og er nok ikke direkte funktionel som opslagsbrochure.

Dette må til gengæld siges om brochuren fra Viborg Amt: »Skibet er ladet med« er et regulært minileksikon over Viborgegnens lyksaligheder i et kortfattet men umiskendeligt Seebergsk sprogbrug.

»Museer og Kunst i Vestjylland« er også disponeret som et opslagsværk med et billede og en koncentreret tekst på dansk, tysk og engelsk for hver seværdighed, og det samme princip i lidt mere afslappet systematik er benyttet i brochuren for museerne i Nordjylland.

De 2 sidste museumsbrochurer er fremstillede som foldere. »Museer i Århus« er på ikke mindre end 16 sider, med en fascinerende, men lidt uhyggelig ugleagtig figur på forsiden. Er det den kritiske museumspublikummer man i amtsmuseumsrådet har tænkt på?

Mest beskeden af alle brochurer er den lille folder med adresser og åbningstider for museerne i København og en helt tilsvarende fra 1976 om Museerne i Fyns Amt.

Skal jeg efter denne gennemgang forsøge en sammenfattende vurdering af den lille brochurebuket, så må jeg sige, at tryksagerne ligger på et højt plan, og at ingen har forsøgt at »sælge« museer med solskin, bare piger, nostalgi og andre velkendte virkemidler fra visse rejseselskaber og turistforeningers brochurematerialer. I sammenligning med disse turistbrochurer og alle de andre farvestrålende tryksager, som dumper ind gennem entrédøren er museumsbrochurerne uhyre beskedne.

Men det forekommer mig alligevel, at der i nogle museumsbrochurer er et misforhold mellem deres udstyr og varigheden af deres informationer.

Selv den smukkest udstyrede museumshåndbog vil kun være irriterende, hvis dens adresser og åbningstider er forældede.

For mig er resultatet, at amtsmuseumsrådene med fordel — også økonomisk — hvert år bør fremstille en brochure med ajourførte adresser og åbningstider. Brochuren kan være beskeden i udstyr, så den kan trykkes i meget store oplag til gratis fordeling. Den lille københavnske folder er et godt forbillede, men turistfolk vil nok være glade for et standardformat, så de uden vanskeligheder kan placere den i brochurereolen (21 × 10 cm som svarer til ⅓A4).

Sideløbende hermed kan amtsmuseumsrådene så fremstille museumshåndbøger i format, udstyr og pris efter behov og temperament, men rensede for alle øjebliksinformationer, så de opnår en rimelig varighed.

06.1 Etik

Skal de uskrevne love skrives?

Tove Hatting
Zoologisk Museum, København

Der tales en del blandt museumsfolk om at få etableret en museumsuddannelse, og om hvilke fag der i bekræftende fald bør indgå i en sådan. Et af de foreslåede fag er professionel etik.

Det kan være vanskeligt at overskue, hvad dette indebærer, men faget må givetvis blive ret omfattende, idet den etiske holdning må afspejle sig i alle handlinger indenfor professionens virkeområde.

På et museum vil dette i første række betyde forholdet til varetagelsen af museumssamlingerne, dels med hensyn til erhvervelse og bevaring, men også forholdet til dokumentationen af genstandene og i behandlingen af dem i videnskabelig og formidlingsmæssig forstand. Heri vil også indgå de ansattes forhold til de samlinger, de har ansvar for contra vedkommendes private interesser i forbindelse med privatsamlinger.

En fyldestgørende oversigt over emnet kan læses i Museums Journal Vol. 77:3 1977. Her fremlægges dels »Code of practice for museum authorities«, dels »Guidelines for professional conduct« udarbejdet af flere på hinanden følgende arbejdsgrupper indenfor den engelske organisation Museums Association.

I førstnævnte gives en beskrivelse af organisationens struktur samt en definition af museumsbegrebet, der i øvrigt er identisk med ICOM's definition, hvorefter der gives regler for minimumskrav og erhvervelsespolitik, samlingsafhændelse og lederansvar. I instruksen uddybes bl.a. ansvaret for samlinger og overfor publikum. Der omtales det kollegiale samarbejde museumsfolk imellem, samt forholdet mellem professionelle og egne private interesser.

Sidst, men ikke mindst gives en oversigt over relevant litteratur om emnet.

Det vil være naturligt at udnytte dette arbejde som oplæg for en diskussion herhjemme, idet forholdene og tankegangen her ikke er så forskellig fra forholdene i England. Det vil da vise sig, om man her vil foretrække stadig at lade det uskrevne forblive uskrevent, eller man ser en fordel i at få defineret rettigheder og forpligtelser for museumsfolk.

46.1 farumgaard
06.1 organisation

Farumgaard

Jørgen Schou-Christensen **Det danske Kunstindustrimuseum**

Blandt de mange gode gaver, Dansk Kulturhistorisk Museumsforening modtog i forbindelse med sommerens jubilæum, var én unægtelig af enestående karakter: Direktør Finn Riis-Hansen og frues fondsstiftelse til fordel for DKM, Farumgaardfonden, hvis hovedaktiv er selve ejendommen i Farum.

Det er omkring 15 år siden, ægteparret Riis-Hansen overtog den smukt beliggende, trefløjede Farumgaard med den store park og tilliggende mindre skov. Med placeringen ned mod Farum sø var det et af de smukkeste steder i Københavns nordlige omegn, men bygningerne var ret dårligt vedligeholdte efter omskiftelige ejerforhold, hvor senest St.Ursula Søstrenes Orden i en menneskealder havde ejet stedet og drevet pensionat og rekreationshjem under tildels ret enkle indlogeringsforhold.

Med Riis-Hansens overtagelse blev det mennesker med en ganske usædvanlig og lykkelig sans for gamle huses kvalitet og miljø, der rykkede ind på Farumgaard. Dette har de bevist på mangfoldige andre måder, bl.a. ved allerede længe at have stået bag et ikke ubetydeligt fond til støtte for restaurering af gamle bygninger (fru Riis-Hansens forældres, Entreprenør H. J. Henriksens og hustru Camillas Fond, der hvert år udbetaler 100.000 kr. i portioner på 6.-12.000 kr. til bygningsbevaring) og ved en stor personlig indsats også med økonomiske ofre for at bevare det gamle landsbymiljø omkring Farum Kirke.

Ægteparret har stået dansk museumsverden nær i mange år, og fru Riis-Hansen har været den begejstrede, kloge og praktiske primus motor bag to usædvanlige lokalmuseer, der i de senere år er blevet oprettet i Farum (en gammel landsby-købmandsforretning) og ved Hvide Sande (i en af egnens typiske gamle gårde). Desuden har Riis-Hansens på Farumgaard åbnet rum for en række fine små udstillinger afholdt af Farum Kunstforening.

Lige siden overtagelsen af Farumgaard har Riis-Hansens gennemført en forbilledlig restaurering af ejendommen, bygningerne såvel som parken. Det er et arbejde udført med den største pietet over for stedets historie og atmosfære, samtidig med at nutidens praktiske krav og byggetekniske muligheder er tilgodeset. Man fornemmer, at det har været en hjertesag og en årelang hobby for ægteparret at gennemføre dette, selv om fru Riis-Hansen med et lille suk opregner, at kun ét år af de 15, de har boet på Farumgaard, har der ikke været restaureringsarbejde i gang. For øjeblikket gælder arbejdet således det smukke hjørneværelse mod sydøst i hovedfløjen, og som sædvanligt er der fundet interessante detaljer fra en tidligere indretning og bemaling, som nu søges genskabt.

Særlig meget ved man i øvrigt ikke om Farumgaards historie eller bygningshistorie. Stedet var i middelalderen len under Roskildebispen, og der er murrester i kælderetagen, som kan føres tilbage til den tid.

Efter reformationen blev Farumgaard len under kronen og bolig for forskellige hofembedsmænd. Stedet blev overdraget til Hans Svane og senere til historiografen Vitus Bering. Da Jens Rostgaard i 1704 var blevet ejer, lod han den nuværende hovedbygning opføre ved arkitekten Francois Dieussart, der jo også er kendt som Sorgenfris bygmester.

Senere ejere i det 18. århundrede har bidraget forskelligt til rummenes udsmykning, f.eks. med dørstykker. Disse er ikke af nogen usædvanlig kunstnerisk kvalitet, men er med til at præge stedet som en elegant,

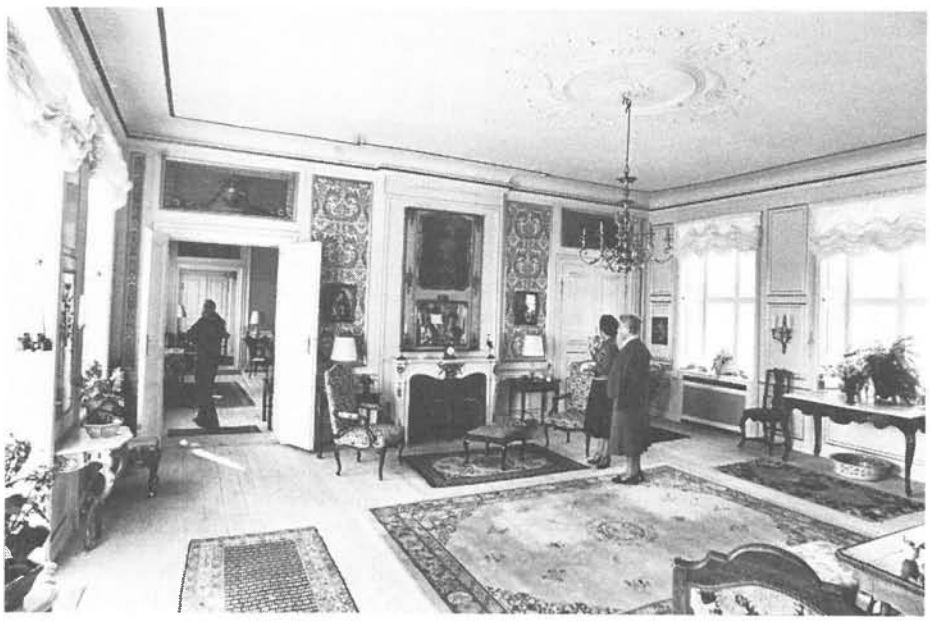

mindre herregård fra det 18. århundrede. Dertil bidrager nu også de nuværende ejeres møblering i overensstemmelse med rummenes præg og stil, gennemført yderst personligt, så det er blevet et hjem og ikke et museum.

Allerede nogle år efter overtagelsen af Farumgaard begyndte Riis-Hansens at overveje, hvordan fremtiden skulle sikres for dette prægtige sted, så det, de nu reddede og skabte, blev bevaret og udnyttet på længere sigt. Ikke mindst i samråd med familiens gode bekendt, P. V. Glob, kom man på den tanke, at det måske blive den danske museumsverden, der engang skulle kunne benytte stedet og varetage dets bevaring.

I Mogens Ørsnes' tid som formand for DKM begyndte man en formalisering af planerne, og fra det tidspunkt blev der nedsat et såkaldt Farumgaardudvalg under DKM med de skiftende formænd som fødte medlemmer.

Det er dette initiativ, der nu i forbindelse med jubilæet udkrystalliseredes i den storslåede gave til foreningen fra hr. og fru Riis-Hansen. De har skænket foreningen, eller rettere sagt Farumgaardfonden under foreningen, ejendommen som den står møbleret og indrettet, samt park og skov og yderligere midler til dækning af væsentlige omkostninger ved stedets drift.

Foreløbig sker der ingen ændring af Farumgaards status som bolig for Riis-Hansens — og DKM med Farumgaardfondens bestyrelse og et nyoprettet arbejdsudvalg får tid til at tænke fremtiden igennem. I øvrigt kan det komme på tale, at DKM i starten overtager hovedfløjen, idet Riis-Hansens for alle tilfældes skyld har indrettet en mindre lejlighed i den ene sidefløj, hvor de eventuelt kunne flytte over. Men med tiden vil DKM få rådighed over hele ejendommen.

Og hvad skal Farumgaard så blive til for den danske museumsverden. Ja, ideerne har nu frit spillerum indenfor de rammer, stedet selv giver. Men nærliggende er det, at ejendommen primært skal tjene som vores gæstebolig for kolleger fra udlandet og provinsens museumsfolk med fagligt ærinde i København, naturligvis også med henblik på løsning af forskningsopgaver, selv om det ikke skal være et nyt Ørslevkloster. Der er mange værelser i huset — nonnerne havde i sin tid op til 40 pensionærer — og kræver man ikke den vildeste luksus for alle overnatningsmuligheder, så er der faktisk god plads endda til mindre kursus- og mødevirksomhed. Tilmed en udmærket foredragssal er for hånden. Farumgaard overgives til os udstyret til at kunne huse, betjene og bespise ganske mange mennesker på en gang.

Det er derfor ikke nogen fjern tanke, at museernes interne kursusvirksomhed blev organiseret, så Farumgaard i vid udstrækning kunne danne rammen om denne.

Går man en tur gennem parken og skoven med hr. og fru Riis-Hansen, medens de fortæller om stedet og fremtidsvisionerne, oplever man dem begge under spadsereturen i fuld aktivitet med små, hurtige havearbejder i den ellers så velplejede park. Stedet her bliver virkelig passet af disse mennesker, der værdsætter det så højt. Det er deres ønske, at vi alle fra museerne, der i fremtiden kommer til Farumgaard som »vores eget«, skal få et lignende forhold til stedet og bevare det som noget personligt og levende.

11.4 Bebyggelse

Dansk Komité for Byhistorie

John Erichsen **Københavns Bymuseum**

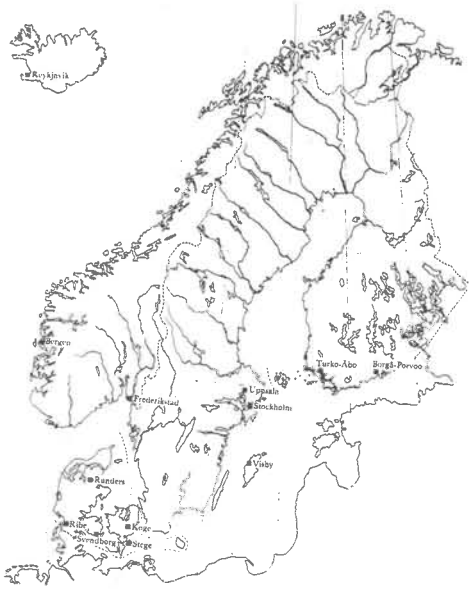

Skønt studiet af de danske byers historie for længst har sat sig frugtbare spor i form af mange vægtige lokalundersøgelser og en del uundværlige oversigtsværker, må det dog erkendes, at byhistorie som disciplin har stået i skyggen af landbohistorien. Forklaringen er vel den enkle, at Danmark traditionelt har haft agerbrug som hovederhverv, og at størstedelen af befolkningen tidligere boede på landet. Først med den industrielle revolution i forrige århundrede ændredes disse forhold, og hermed fulgte som bekendt en total omstrukturering af vort samfund.

Både i udlandet og herhjemme synes interessen for byhistorie imidlertid at være tiltagende. To projekter under Det humanistiske forskningsråds auspicier, det netop afsluttede »Industrialismens bygninger og boliger« og det for to år siden påbegyndte »Middelalderbyen« (omtalt i Museumsmagasinet 1, oktober 1977) er tydelige vidnesbyrd om en sådan øget opmærksomhed. 1971 opfordrede Den internationale byhistoriske kommission (Commission internationale pour l'histoire des villes) til dannelsen af en dansk underafdeling. Professor Knud Hannestad blev dennes første formand, men grundet hans tidlige død varede det nogle år, inden arbejdet for alvor kom i gang. Ifølge Komiteens statutter fra 1975 er det hovedformålet at »fremme dansk byhistorisk forskning blandt andet ved offentliggørelse af hjælpemidler, videnskabelige afhandlinger og fremstillinger af almen interesse«.

I den forløbne tid har Komiteen udarbejdet *Årsbibliografier* over dansk byhistorie, og i 1977 udsendtes Select Bibliography of Danish Works on the History of Towns 1960 - 1977 (af Henrik M. Jansen under medvirken af Knud Hannestad og Thomas Riis). Denne fortegnelse på i alt 86 sider ajourfører en ældre udgave ved Gunnar Olsen, som indgik i International Bibliography of Urban History, Stockholm 1960. Det danske bidrag omfattede 10 sider.

For studiet af grundstykkers og bygningers historie er oversigter over skiftende matrikelnumre aldeles uundværlige. Komiteen har planlagt udgivelse af såkaldte *Jævnføringsregistre* for en række købstæder. 1976 forelå den første: Viborg Købstads Bygrundes Matrikelnumre 1682 - 1974 ved J. P. la Cour Dragsbo og Grete Rung.

Mens de to hidtil nævnte publikationstyper indgår i skriftrækken *Byhistoriske Hjælpemidler,* har man yderligere indledt en serie, kaldet *Byhistoriske Skrifter,* med en rapport fra Den internationale bykommissions møde i Danmark 1976 (Actes du colloque de la Commission internationale pour l'histoire des villes au Danemark 1976, redigeret af Thomas Riis og Poul Strømstad). Emnet var centralmagten og byerne fra 1400-tallet til begyndelsen af den industrialiserede periode.

Komiteens »flagskib« er imidlertid et *byhistorisk atlas* i lighed med større værker, som er under udarbejdelse i flere europæiske lande. Titlen er Scandinavian Atlas of Historic Towns, og den nordiske fællesredaktion forestås af den danske bykomité. De to første hæfter, omhandlende henholdsvis Turko-Åbo og Borgå-Porvoo (af Eino Jutikkala), forelå 1977. Dette værk skal i alt omfatte 15 byer, hvoraf de to finske bidrag som nævnt allerede er udsendt. I øvrigt følger fra Danmark: Køge, Randers, Ribe, Stege og Svendborg. Hertil føjer sig for Islands vedkommende Reykjavik; de fire svenske og tre norske byer er ikke endeligt fastlagt af de nationale komiteer. Medens de to foreliggende hæfter er udarbejdet i overensstemmelse med udenlandske forbilleder, har Komiteen sidenhen grundigt overvejet og bearbejdet retningslinjerne for atlashæfternes vigtigste indhold: de ledsagende kortbilag. Fremtidig vil disse for Danmarks vedkommende omfatte følgende:

1. Et *regionalt* kort i 1:200.000. Grundlag: Videnskabernes Selskabs kort fra slutningen af 1700-tallet.
2. Et kort over byens *markjorder* i 1:40.000. Grundlag: Trap Danmark, 1. udgave 1858-60.
3. Et *ejendomskort* i 1:2.500. Grundlag: Ældste matrikelkort fra slutningen af 1860'erne. Viser gadenet, matrikelskel og -numre. Som supplement bringes et koncentreret matrikeljævnføringsregister.
4. Et *bygningskort* i 1:2.500. Grundlag: Ældste matrikelkort fra slutningen af 1860'erne. Viser bygningskonturer, matrikelskel (men ikke -numre), bygningernes højde, offentlige bygninger, vand samt højdekurver. Hertil forklarende tekst, for de offentlige bygninger med angivelse af brug og opførelsestidspunkt.
5. Et antal *erhvervs-topografiske kort* i 1:10.000. Grundlag: En stærk forenkling af det ældste matrikelkort. Skal primært vise fordelingen af købmænd (større og mindre), håndværkere og embedsmænd i 1682, 1761 og 1870. Andre erhverv kan vises, hvis de er markant lokaliseret i byen.
6. Et antal *social-topografiske kort* i 1:5.000. Grundlag: Ældste matrikelkort (nedfotograferet kort 3). Skal på mindst to tidspunkter vise befolkningens fordeling efter den pålignede skat, opdelt i tre egnede grupper.
7. Et *historisk-topografisk kort* i 1:5.000. Skal vise byen i middelalderens slutning eller så tidligt som muligt.

Det skandinaviske byhistoriske atlas skulle således ikke alene bringe væsentligt nyt om de 15 udvalgte byer, men vil tillige udgøre et fornemt nordisk bidrag til det internationale byhistoriske studium.

Komiteens driftsmidler hidrører fra Statens humanistiske forskningsråd, mens Nordisk Kulturfond bekoster udarbejdelsen af det byhistoriske atlas. Endvidere har man modtaget støtte fra flere kommuner samt private institutioner og fonds.

Komiteen, der er sammensat af forskere, repræsenterende forskellige faglige og geografiske interesser, har følgende sammensætning:

Arkivar Harry Christensen,
Landsarkivet for Nørrejylland,
Forskningsrådsstipendiat Ole Degn,
Århus (kasserer),
Museumsinspektør Jens Peter la Cour
Dragsbo, Esbjerg Museum,
Museumsinspektør John Erichsen,
Københavns Bymuseum (sekretær),
Professor Ole Fenger,
Århus Universitet,
Museumsinspektør Henrik M. Jansen,
Svendborg og Omegns Museum,
Museumsdirektør Hans Lassen,
Den gamle By, Århus,
Universitetslektor Tore Nyberg,
Odense Universitet,
Universitetslektor Thomas Riis,
Europauniversitetet, Firenze,
Museumsinspektør Poul Strømstad,
Nationalmuseet (formand).

59.506 Foreninger. Institutioner. Museer og samlinger. Etnografiske museer.
06.3 Oxford. England.

Pitt Rivers museet i Oxford

Torkil Funder **Ribe Katedralskole og Ribe Statsseminarium**

I montren med den skrånende topplade af glas og mørkt træ har man tingene lige foran sig, som på et bord. Montren er fyldt med besværgelser, den er en af de mange, der handler om religion, som atter er et af afsnittene i den fortælling om menneskets liv, som dette mærkelige hus rummer.
Ved hver genstand ligger en etiket, som med sort, lille håndskrift fortæller om tingen. Tyven i Sierra Leone i 1920 skaffer sig en amulet, den er tæt omviklet med snor, som er den dybe søvn, husejeren skal falde i. Den gamle kvinde i Devon fjerner i 1911 forhekselse ved at gennemstikke et fårehjerte med nåle.

I 1883 skænkede general Augustus Henry Lane-Fox Pitt Rivers en samling på 15.000 etnografiske og arkæologiske genstande til Universitetet i Oxford på de betingelser, at der opførtes en bygning til dem, og at de blev gjort til genstand for undervisning.
I 1885 åbnedes Pitt Rivers museet, bygget mur til mur med det naturhistoriske University Museum, der i sit åbningsår 1860 var rammen om den berømte diskussion mellem tilhængere og modstandere af Charles Darwins nyligt offentliggjorte teorier om arternes oprindelse.
Pitt Rivers museet rummer i dag Englands næststørste etnografiske samling. For at komme til den, må man gå igennem University Museums udviklingshistoriske opstillinger af planter og dyr. Der kan have været en tanke bag dette, men den udnyttes ikke i dag. Man går lige ud ved Darwins Finker, som udviklede sig forskelligt fra et fælles udgangspunkt, drejer til venstre efter de uddøde dyr og står ved en almindelig lille dør i bagvæggen, hvor et skilt fortæller, at Pitt Rivers museet er åbent fra 2 til 4.

I 1850'erne beskæftigede den unge løjtnant Lane-Fox sig med officielle eksperimenter til forbedring af hærens håndskydevåben. (Han arvede senere Rushmore Estate på 11.000 ha og tilføjede da navnet Pitt Rivers). Ved at sammenligne gamle og nye modeller blev han opmærksom på, at skydevåbnenes forandring syntes at være foregået ganske langsomt ved mange små ændringer. Der var ingen spring, kun glidende detailforbedringer, nogle var nærmest tilfældige, andre gik hurtigt af brug igen, men havde været starten til atter andre, som blev varige.
Han fik den tanke, at der måtte kunne opstilles udviklingsrækker af våben og andre menneskeskabte genstande, og han begyndte at samle med det formål at opstille funktionelle udviklingsrækker, hvor genstande fra hele verden skulle samles til serier for at vise, hvilke former en frembringelse havde ud over verden.
Lane-Fox var interesseret i ideernes vækst og spredning og mente, at mange dalevende primitive folk i deres levevis måtte afspejle forskellige stadier af forandringen i menneskehedens materielle kultur. Og at det var muligt i nogen grad at rekonstruere menneskets liv i forhistorisk tid ved at studere endnu levende mennesker.
Sådanne tanker havde en ganske anden originalitet i 1850'erne end i dag. De havde ligget og ventet i tiden, som en uundgåelig følge af naturvidenskabernes hastige udvikling. Da Charles Darwin i 1859 udgav bogen om Arternes Oprindelse blev Lane-Fox stærkt optaget af mulige paralleller mellem den kulturelle og den biologiske udvikling. Og han forestillede sig, at også menneskelige frembringelser kunne opstilles i naturlige ordner, familier, arter og underarter.
Da Lane-Fox, nu Pitt Rivers, ikke længere kunne styre sine store samlinger, skænkede han dem til Oxford på de nævnte betingelser. Han skal have haft et ganske særligt formål med den lære, de besøgende skulle uddrage af det kommende museum.
»Af de mekaniske redskabers udvikling kan man lære, at naturen ikke foretager nogen spring. Og det kan måske gøre folk varsomme med at lytte til tomhjernede revolutionære forslag«, skal han have sagt (1).
Vi er i 1880'erne, koloni-imperierne og den dermed sammenhørende samfundsopbygning er ved at nå sin højde ud over Europa, men nye røster begynder at høres. Et besøg på mit museum vil klare den sag, kan generalen have tænkt.
Personen Pitt Rivers kan ikke omtales yderligere her. Han nåede at opbygge endnu en etnografisk samling, som findes på museet i Farnham i Devon og tilbragte ellers sine senere år med omhyggelige og teknisk fremsynede arkæologiske udgravninger på sine egne jorder. Han døde i 1900, 77 år gammel.

Museet er bygget af blårøde mursten, grålmalet støbejern og matglas. Det er een stor åben hal, som løber ind under udhæng, hvis søjler bærer to omløbende gallerier. Højt oppe falder glaslyset ind gennem et sadeltag, båret af tungtbuede støbejernsdragere. En effektiv konstruktion og en kølig ramme, fordi den alligevel kunne have tjent som banegård eller fabrik.
Her er igennem årene anbragt en næsten uoverkommelig fællesfremlæggelse af menneskets anstrengelser ud over jorden. De hænger ned fra loftet, står frit på gulvet, fylder helt ud bag de mange glasflader. Deres materialer er mørknede, deres lugte tørret ind, snavset renset bort. Deres ejere er døde, sjældne, udryddede.
Deres farver består, og én fra deres oprindelige virkelighed adskilt viden om deres betydning og brug er skrevet ned på en lille seddel ved hver enkelt. Derudover er de alle grebet af tavshed.
I gulvrummets og galleriernes retvinklede labyrinter og rækker af glasskabe og glasdiske i sort træindfatning vandrer man fra emne til emne: »Kurvefletning, Hovedjægernes Trofæer, Behandling af de Døde, Ildslåning, Elfenben, Besværgelser, Strengeinstrumenter, Dyrets Billede«.
Flere emner hører sammen og afgrænses af færre og større linjer: »Religion, Klædedragt, Musik, Agerbrug, Våben, Smykker«. Der er skabe med siddende Buddhaer, række bag række, hylde over hylde, hundreder, visende de forskelligartede udtryk den samme kerne har fået på steder, hvor man fulgte Buddhas lære. Kina, Sri Lanka, Birma.
»Som et museum der er knyttet til undervisning har vi altid holdt på, at studenterne indenfor ethvert udstillet emne skulle have tilstrækkeligt materiale for øje, til at de selv kunne danne sig en mening om det, fremfor at nogle få genstande var valgt ud til dem på forhånd.« skriver en af museets medarbejdere (2).

Som Pitt Rivers museet fremtræder i dag, er genstandenes erfarne advarsel imod revolutionær adfærd svær at få øje på. Og egentlige udviklingsrækker i genstandsmaterialet har man heller ikke vovet at opstille (det meste af våbensamlingen, hvor man kunne vente at finde ideen udtrykt, er for tiden lukket på grund af modernisering af montrerne).
Særpræget i dag, hvor totalsamlingen er vokset til næsten en million genstande, er i det ydre, at der er så meget samlet i eet rum, i en gammeldags men velholdt opstilling. Og i det indre at tingene er lagt og stillet køligt ved siden af hinanden med den lille seddel, men som regel uden nogen overordnet kommentar. Samt især at de er samlet efter funktion verden rundt, og kun indenfor gruppen efter geografisk oprindelse. Disse sidste to forhold — på udstillingsplan — uddybes i det følgende.
Der er afsnit, som viser ensartede problemløsninger fra forskellige tider og steder. Uden at der tages stilling til det gamle spørgsmål, om en problemløsning kun opstår eet sted og må spredes, eller om den uafhængigt opstår flere steder.

Nær ved tyvens amulet fra Sierra Leone er en montre med votivgaver af brændt ler, forestillende øjne, ører, ben, ansigter, fra den klassiske oldtid på Cypern. De ligger sammen med tilsvarende gaver af voks, der skal takke for helbredte sygdomme i de samme legemsdele, ofrede i katolske templer i Bretagne i vor tid. Cyperns oldtid griber derved ind i Nordvest-Frankrigs nutid, og det man foretager sig i Bretagne bliver

en gammel sag. Imellem genstandene opstår derved et større rum end tider og steder alene kan give, et rum hvori mennesket, stillet overfor større kræfter end det selv, griber til ensartet adfærd. Uanset om ideen er opstået eet eller flere steder.

I et smalt, højt skab hænger ildbor af træ fra Australien, India, Eskimoisk Canada og Schweiz. Borets idé er den samme i disse vidt forskellige erhvervskulturer. I underskabet er udstillet ildslåningsredskaber, hvori metal og sten indgår, og i en særlig montre findes den indiske Brahmins ceremonielle ildbor, hvormed han hver morgen drejer ny hellig ild til det tempel, han forestår.

I bunden af denne montre står en papmonteret kopi af en dansk tegning, som viser bønder i Lindum ved Randers, der i 1800-årene drejer magisk nødild med et reb om en tværstok i hulninger i stuens dørstolper. (Den stolpe, som nu er udstillet i Kulturhistorisk Museum i Randers?). Man er stødt på billedet, har skrevet en lille tekst direkte på kopien, og uden tøven puttet den ind til et andet vidnesbyrd fra en anden ende af verden om at mennesket tillægger ilden magisk kraft.

I en stille gang i det nederste galleri er der skråpult ved skråpult med smykker. Her ligger som en rest af en Pitt Rivers-udviklingsrække kappenåle fra Merovingerne i Frankrig, fra Kelterne i Irland og tre skålformede spænder fra Skandinavisk vikingetid. Sammen med dem ligger nutidige nåle med samme anvendelse fra Irland, Italien, Nordægypten og Atlasområdet. Befriet og næsten munter ved endelig at have set de vilde krigere og deres kvinder anbragt rimeligt på verdens og tidens kort går man til de næste montrer, som handler om det blot at pynte sig, med glas, med frø, med ædelmetal.

Sidst under Smykker er en afdeling med eksempler på europæisk fremstillede glasperler »til handel med de indfødte«, og med »primitive stammer«. Her er Victoriatidens kollektionsark. Forgyldte kugleperler »til Afrikas Vestkyst«, og flade blå og gennemsigtige »til Sydafrika« og store hvide »til handel i Rhodesia«.

Her er også en samling europæiske efterligninger i glas eller celluloid af værdifulde handelsobjekter som dyreklør og dyretænder, stenamuletter og fintfarvede muslingeskaller. Museet bryder hermed sit princip om ikke at vise masseproducerede genstande. Måske i stille erkendelse af, at disse glasperler og efterligninger nok har betalt for mange af museets højt værdsatte genstande.

I samme galleri fortæller en række montrer, hvad fugle kan bruges til. Spredte eksempler på anvendelsen af et råmateriale ud over verden. På Færøerne fejer man med vingen af en Søpapegøje, på Santa Cruz-øerne er store ruller bånd af fjer en værdimåler, på Shetlands-øerne trækker fiskerne en tjæret tråd gennem en fedtrig fugl, Procellaria pelagina, og bruger den som lys. En Ørneklo, en Skovskadefjer, et tørret hoved af en Grib er amulet i Tyskland, England

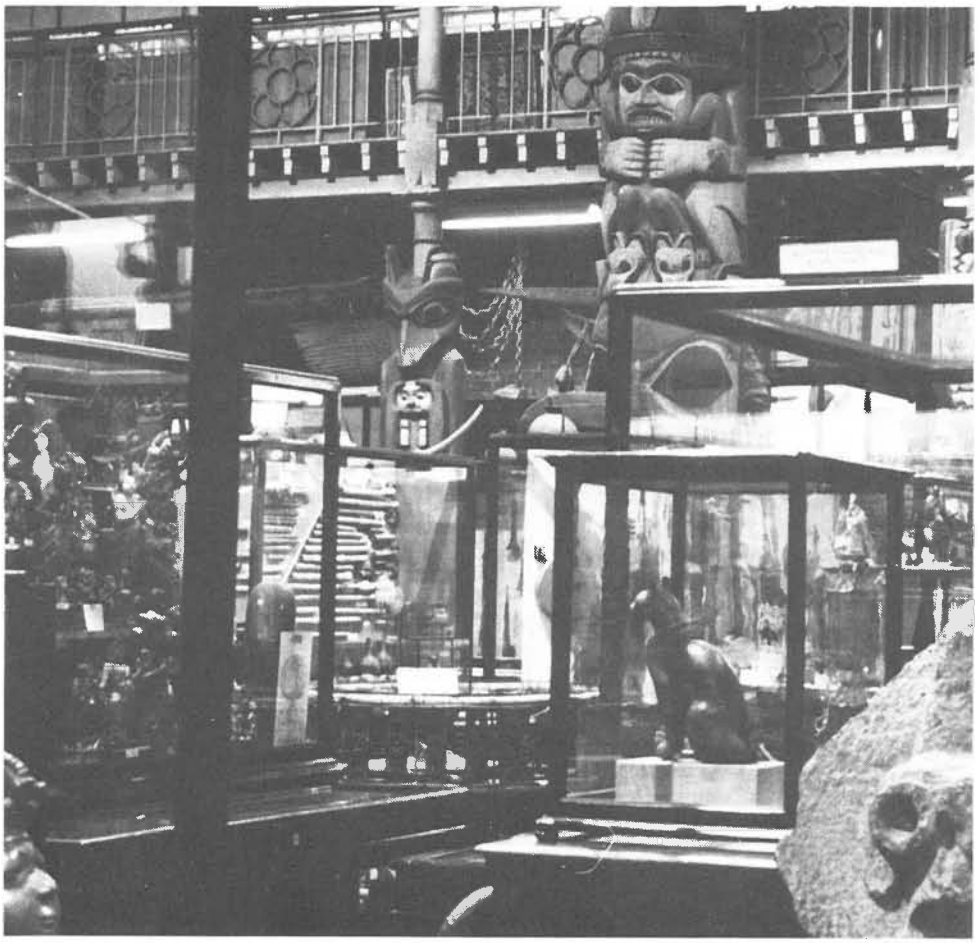

og Nigeria. De to begsorte bylter under glasset er en Høg og en Ibis fra oldtidens Ægypten, balsameret fordi de er hellige, hellige fordi de er Morgensolen og Månen. Går man ind i en fremmed landsby i Kenya sætter man en bold af Strudsfjer på sin spydspids for at vise, at man kommer med fred.

Andre montrer i gulvrummet fortæller om det at bruge Elfenben, om det at bruge Plantefibre, om det at bruge Dyrets Billede til legetøj, gudebilleder og pynt.

Således er udgangspunktet skiftende museet rundt. Det samlende kan være materialet, eller den ensartede løsning på et praktisk problem, eller fællestræk i tankerne om det abstrakte. Nogle afsnit er måske mere vidtgående end Generalen kunne have ønsket, men bestandig er det fælles for mennesket fremhævet, fremfor det specielle for en periode eller et sted.

Den proces, som enhver genstand, der ankommer til et museum, bliver udsat for, fortæller noget om museets muligheder, historie, styrke og svaghed. Den kan også fortælle noget om samfundet uden for museet.

I Pitt Rivers museet ser det ud til, at genstanden bliver undersøgt, konserveret, beskrevet på forskellig vis og så lukket inde i det skab, hvor den hører til ud fra museets udstillingsprincipper. De andre i skabet bliver skubbet lidt sammen, så låses glasdøren, og tiden går.

Der er kun sjældent en helhedstekst omkring tingene, som kunne suge dem til sig. Teksten på etiketten og montrens emne rummer i sig selv en tolkning af, hvad denne genstand kan meddele den besøgende, ligesom indsamlingen af den er en tolkning af, hvor og hvad der er værd at samle. Men længere vurderes tingen ikke offentligt. Efter at have berørt den kortvarigt og anbragt den sirligt giver man den i de lange rækker atter en vis urørthed tilbage. Dens videre tilknytning til tiden nu og stedet her findes inden i den besøgende.

Det er en følge af dette museums opbygning at disse ting, berøvet deres oprindelige omgivelser, deres helhed, deres ubemærkethed, bliver taget som udtryk for en hel kultur, et helt kulturtrin, en almenneskelig løsning. Derfor er det nødvendigt, at de beholder mest muligt af det sidste, de har tilbage: deres individualitet som menneskelige frembringelser. De må forblive hæderlige udgangspunkter.

Museets grupperingsform efter anvendelse må nødvendigvis føre til at samme genstand kan vises i flere sammenhænge. Det menneskelige hovede forekommer således under emnet religion i de montrer, der fortæller om hovedjagt og forfædredyrkelse. Trofæer fra Salomonsøerne, Filippinerne, New Zealand, Ny Guinea, Assam og Amazonområdet ligger side om side på glashylder med små maskinskrevne sedler ved eller tekst og nummer omhyggeligt skrevet på panden.

Nær smykkerne i første galleri ligger flere Maori-hoveder fra New Zealand, som med deres smukke tatoveringer her fortæller om kroppens prydelser sammen med tatoverings-redskaber fra Korea og skitser som forklarer tatoveringernes betydning på Tahiti.

Ikke langt fra dem er en pult tæt fyldt med menneskekranier, der bevidst er blevet deformerede som skønhedstegn, så de blev høje og smalle eller korte og brede. Fra Nordvest-Amerika, Peru, Patagonien, Ny Hebriderne, Ny Britannien. De har haft Stillehavet imellem sig. Tanken er opstået eet sted. Tanken er opstået to steder.
Galleriet er stille, kranierne skinner hvidt, et af dem er mumificeret og har alt håret i behold, en lok er faldet ned over teksten i panden, det er hentet i Peru i 1895. En mager og skaldet kustode støver af og pudser glas, han er i sort jakkesæt. Hans kranium minder påfaldende om nr. 622 fra Peru.
Det slår en, hvilke ferme effekter, der kunne have været anvendt på meget af materialet i denne store hal. Lys, farver, lyd, fikse tekster. Det ville være den sidste død, så var genstandene helt forsvundet. De mange løse hoveder for eksempel. Men endnu ligger de her uden fermhed, køligt og nøjagtigt placeret på hylder og i kasser. Med notater på panden, »Malekula, New Hebrides«, »Columbia River, N. W. America«, »621«, »622«, »871«.

Her er ingen spor af de tusinder af besøgende. Her er kustoden og pudsekluden og glaslyset ned fra det høje tag og nummererede hoveder, som er genstande blandt genstande, dele af menneskehåndens og menneskетankens myriade. Rækkende fra dem som engang bar dem på en hals, til dem som tog dem med sig hjem, til dem som bøjet over glasset giver dem liv igen.
En klasse elever kommer parvis ind i hallens tavshed. Så opløses ordenen, og de bevæger sig ivrigt omkring midt mellem løb og skridt og med begyndende råb, der ender i hvisken. De løser opgaver fortroligt lænet mod glasset foran de fjerne ting og ser alvorligt ind i de afhuggede hoveders dybe øjenhuler, før de svarer med store blyantsbogstaver og danser videre for at finde skabet med høstredskaber og længden på fuglen på totempælen på 14 meter fra Nordvest-Canada.

Pitt Rivers museets styrke er at dets ene store rum umiddelbart slår en med menneskekulturens mangfoldighed, og at man derpå fornemmer ordningen efter de i virkeligheden få udfordringer og behov, som omkredser menneskelivet. Til slut når man frem til den enkelte genstand, placeret efter sin funktion. Den er et svar på en udfordring og et redskab for et behov.
En kvalitet, som museet ikke selv arbejder med, er dets placering i umiddelbar sammenhæng med samlingerne i University Museum, som fortæller om dyrs, planters og stens behov og om deres udvikling og skæbne.
Endnu en ubearbejdet kvalitet er museet som et udsagn om det britiske imperium. Bygningen, inventaret, genstands-samlingen, de oprindelige tanker bag den. De sejrendes forbløffende interesse for de overvundne. Feltherrernes, administratorernes, købmændenes, senere forskernes historiske kulturgeografi anbragt trygt hjemme i det grønne England, da herredømmet var etableret og fungerede. Fairplay forever.
Museets styrke medfører også dets svaghed. Manglen på samlende hovedtekster, vanskeligheden for besøgende og studenter ved at få en fornemmelse af det samlede genstandsmateriale fra een kultur og een periode. Vanskeligheden ved at få genstande fundet og lirket ud til undervisning.

Den oprindelige Pitt Rivers samling på 15.000 genstande i 1883 var ved museets indsamlinger fordoblet i 1905, og i dag er der næsten en million genstande. For hvert sværd, der er udstillet, er der 20 eller 50 tæt pakket i kasser i sværdmontrernes underskabe, for hver fjer og hvert smykke er der udtræksskuffer fulde i skabene under montrerne. Og dog er museets egentlige magasiner i forskellige bygninger rundt om i Oxford.
Alt i den store hal er velholdt og under opsyn, men overfyldning har allerede i årtier gjort de nævnte praktiske vanskeligheder stadigt større, den har efterhånden gjort det umuligt at anvende ny-tilkomne genstande, og den har hindret museet i at tage mod tilbud om større gaver.
I 1960'erne fik ønskerne om et nyt museum til udvidelse (og afløsning?) af det gamle fast form. Den italienske arkitekt Luigi Nervi udarbejdede sammen med et engelsk firma et projekt for en cirkelrund bygning i tre etager med en hvælvet kuppel i midten. Cirkelformen ligger mange af de kulturer, der skal rummes i museet, nærmere end firkanten, som er alt-dominerende i det gamle museum. Man anvendte den imidlertid for at opnå, at den gamle inddeling efter funktion kunne bibeholdes, samtidig med at man fik mulighed for at lave opstillinger, som gav overblik over de enkelte geografiske kulturområder.
De »typologiske« emners udformning ud over verden, f.eks. smykker, krig, klædedragt, skulle udstilles på hver sin cirkelomkreds rummet rundt. Mens genstandsmaterialet fra en enkelt kultur eller et større samlet geografisk område, f.eks. Afrika, Mikronesien skulle placeres i cirkel-udsnit af skiftende størrelse. Den gamle funktions-bestemte udstilling ville man da genfinde ved at bevæge sig rundt i bygningen langs koncentriske cirkler. Den nye kultur- og stedsbestemte fandtes langs bygningens radier, fra ydermurene mod det centrale kuppel-rum.
På lignende måde kunne man opstille genstandene fra de forhistoriske kulturer, det arkæologiske materiale. Fra de ældste samler- og jægerkulturer i en cirkelbane nærmest centrum via tidlige agerbrugs- og metalkulturer til kulturerne ved historisk tids begyndelse i en cirkelbane yderst. Samme funktion, f.eks. øksen eller gravformen, skulle her udstilles langs bygningens radier.
I den forhistoriske og den etnografiske etage skulle der under den centrale glaskuppel være et vældigt væksthus med tropiske og subtropiske nytteplanter, selv kokospalmer ville der være plads til. På bygningens flade tag skulle den tempererede zones nytteplanter dyrkes i fri luft.
Pitt Rivers indså selv svagheden i den rent typologiske opstilling og nævnte i 1888 en cirkulær bygning som en mulig løsning. Den foreslåede opdeling mellem historiske og forhistoriske kulturer ville han derimod næppe have sat pris på. Han ville have betragtet det som den forsknings-faglige opdeling, det er. På arkæologien og etnografien er der kun tiden til forskel, har han sagt.
Dette store projekt var arkitektonisk værdifuldt, og musealt og undervisningsmæssigt meget meningsfyldt. Der dannedes en komité med regenter og forskere fra hele verden, og planlægningen nåede langt, men man var kommet for langt hen i 60'erne, ebben indtrådte i Europa, og i 1971 måtte projektet endeligt opgives af mangel på 3 millioner Pund.
I 1975-76 gik man på den afsatte byggegrund i stedet i gang med et andet og mindre og almindeligere projekt, som arbejder med firkantede former og lave bygninger i moduler, der kan opføres efterhånden som der bliver midler dertil. Der er foreløbig kun opført få af bygningerne, ingen af dem er endeligt udfyldt, og hvordan den flerdobbelte målsætning fra Pitt Rivers' og Nervi's tanker her skal få en praktisk udformning er endnu uvist (okt. 1978).
I det øverste galleri i det gamle museum er våbensamlingen og andet som har med angreb, forsvar og jagt at gøre. Her er hjelmen af Pindsvinefisk og bæltet af Hajskind fra Mikronesien sammen med brystpladen

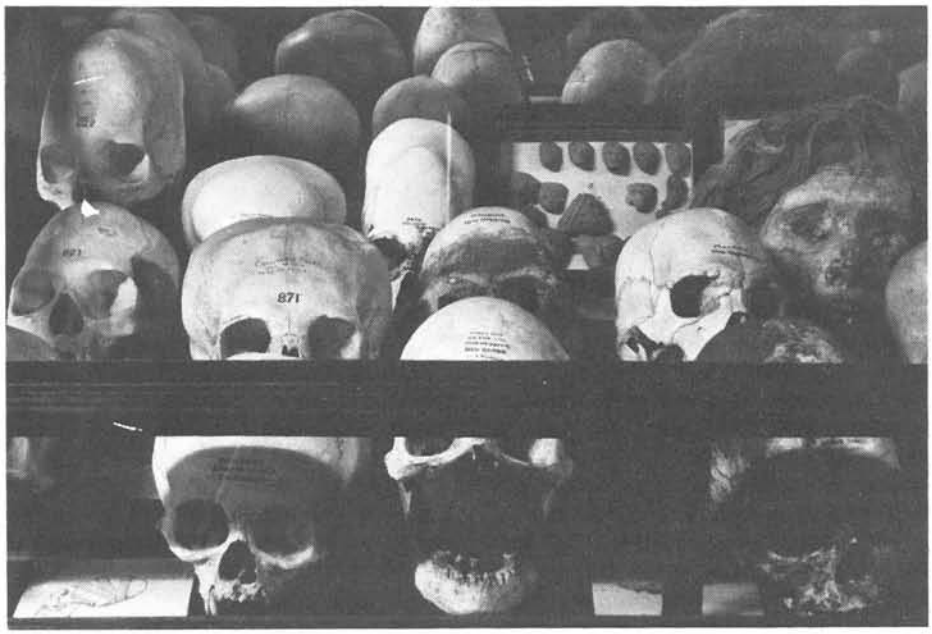

af Krokodilleskind fra Ægypten og bæltet af Bøffelhud fra Assam. Rustningsdele fra europæisk middelalder hænger sammen med yngre hjelme og harnisker fra Iran og India, og i denne montre, som er nyopstillet,er også en Tysk stålhjelm fra Anden Verdenskrig og en Prøjsisk pikkelhjelm fra Første. Dette sidste er atter et af de få brud på indsamlings-principperne: »Museet har verden som sin arbejdsmark og tiden fra de ældste tider til nutiden som sin periode, undtaget er dog resultaterne af masseproduktion« (2).

Allerinderst i dette galleri er en pultmontre med Tasmanske stenredskaber. Denne kultur er i hele verden den simpleste, som den fremtrængende europæiske kultur har mødt.

En glaskasse med 10-20 grove stenredskaber. I flækketeknik, upolerede og uden kendt tradition for skæftning. Over kassen to akvareller af en ung mand og en ung kvinde, og et fotografi af en gammel kvinde. Det er materialet, der er dog flere akvareller i magasinet, står der.

»Billederne på disse to skærme og montren under dem skulle give et indtryk af de hårdføre Tasmaniere; hvordan de så ud, og hvordan de klarede at leve i naturen. ... Efter at de var blevet indfangede og klædt på og fik melspiser som føde, tabte de lysten til at leve, og venlighed nu, såvel som grusomhed tidligere, gjorde at de hurtigt uddøde. ...«.

Den unge kvinde og den gamle kvinde på billederne er den samme, Truganini. Da hun blev født i 1803 begyndte kolonisationen af Tasmanien, da var der 5-7000 Tasmaniere. Da akvarellen af hende blev malet ca. 1835, var der 2000. Da hun døde i 1876, var hun den sidste af sin race.

Denne bortgemte pultmontre kunne passende være Pitt Rivers museets første, og montren med et kranium og en fod af den udryddede Drontefugl fra øen Mauritius kunne da være overgangen fra nabomuseet, University Museum. Denne kalkunstore duefugl, som ikke kunne flyve, var overmåde talrig, da øen i 1598 blev erklæret for hollandsk besiddelse, den nævnes sidste gang i 1681, og i en beskrivelse af øen i 1691 omtales Dronten ikke.

I tusinder af år vandrede Tasmanierne på deres ø, samlede med fingrene, førte krig med trækøller, sov bag læskærme og havde grove stenstykker, holdt i hænderne, som forarbejdende led mellem sig og omgivelserne. Så kom forandringen ind fra havet, og det viste sig, at heller ikke dé kunne flyve.

Pitt Rivers museet og andre med dét fortæller også om mennesker, som den vestlige koloni- og industrikultur har udryddet og udrydder, ligesom den har udryddet og udrydder dyr. Tasmanierne døde helt. Ildborerne, hovedjægerne, amuletmagerne, de som købte for fjer og kæmpede i Pindsvinefiskens hjelm, de døde og dør ved at blive som os.

Det er muligt, at Generalen af sine samlinger ville uddrage en lære mod revolutioner. I virkeligheden var han som deltager i Victoriatidens England selv part i én. Den medførte blandt andet, at museet her også er en urnehal, en gravplads for særpræg. For det som i de store linjer eller den lille detalje var anderledes. Uafhængigt.

Ildboret i Schweiz kunne aldrig blive helt som det i Australien. Træsorterne ville adskille dem. Og i Australien hang der måske en lille fjer ved drejestokken. Den havde en særlig australsk betydning.

Mens særprægene levede, var de levende. Da de var svækkede til døden, slog Pitt Rivers dem sammen til at være almenneskelige. For os vidtfjernede i en voksende og stadig mere særprægsfattig storkulturkreds kan begge adgangsveje være til gavn.

De fleste faste udstillinger i kulturhistoriske og etnografiske samlinger i Danmark er stillet op efter tidsfølge og/eller geografi. Og først indenfor disse rammer måske efter det udstilledes funktion.

Denne skarpe opdeling af tid, som egentlig er en strøm, og af land og hav, som egentlig er sammenhængende, er nødvendig og indsigtsgivende i mange sammenhænge, men den kommer til at understrege forandring og forskelligartethed. Langt større forskelligartethed end mellem to ildbor, hvoraf det ene har en fjer og det andet ikke, men begge er ildbor.

For et flertal af museumsbesøgende, der ikke så let som de professionelle modtager indtryk af sammenhænge og overblik fra gamle ting og fremmedartede ting i glasskabe, kan hvert udstillingsrum med sin overskrift, »Bronzealder«, »Tasmaniere«, komme til at synes et for altid tilbagelagt trin på vej opad i tiden og fremad i den materielle kultur. Vi har ingen del i det tilbagelagte mere, og vi behøver ikke dets erfaringer. Fortiden bliver alt det, der *har* været, og omverdenen alle de steder, hvor vi *ikke* er.

I den typologiske, funktionsbestemte fremstilling går vejen fra stenalderens lerkar til den planslebne gryde af Kløverblad Aluminium og omvendt. De er løsninger på samme udfordring, redskaber for samme behov. Det at beskytte sig med hårdt materiale i kamp er det samme problem i Ægypten, Mikronesien, Iran, Assam, Prøjsen, Oldtiden, Middelalderen og Anden Verdenskrig. Særpræget kan findes i formen, i udsmykningen, og i det tilstedeværende materiale — Jern, Bøffel, Pindsvinefisk.

En sådan fremlægning af genstande kommer til at understrege menneskeligt fællesskab og menneskelig fællesskæbne. Det væsentligste, vi foretager os, er ens. Og fremlægningen peger videre mod økologiens almene udsagn om afhængighed og om bevægelighed indenfor en ramme. Intet dødt og intet levende er en ø, en verden for sig.

I et mørkt hjørne af det store gulvrum under galleriudhænget finder man en montre, der handler om tilberedning af korn. Her ligger en tynd træskål fra Nordvest Australien, beregnet til at kaste de tærskede frø af vilde planter for vinden, så avnerne blæser bort. Oven i skålen ligger to halve menneskeunderkæber med tænder, som er slebet ned til brede platforme af det daglige slid fra grov planteføde, blandet med støv og småsten.

Syd for Oxford bugter Themsen sig. Her græsser køer, gæs og heste mellem højspændingsmaster, og seks højovnes grå røg blander sig med de lavthængende skyer.

Litteratur:

(1) »University of Oxford, The new Pitt Rivers Museum and proposed Centre for the Study of Anthropology and human Environment«, u-årstal.

(2) »The Origin and Development of the Pitt Rivers Museum«, Beatrice Blackwood. PRM. 1969?

06.1 konservering

LÆSERBREVE

Om at være eller ikke være — konservator

I »Kunst og Museum«, 1979 nr. 1 (14. årg.), skriver konservatorerne Bent Hacke og Arthur Ketnath, om »Billeder og deres bevaring« i en større sammenhæng, at »Det kan ikke være meningen med en restaurering, at fremmede opfattelser og ideer skal tilføjes et maleri eller en anden kunstgenstand«.

Man må derfor forlade sig på sit talent og udtrykke sig som J. Horkey i »Arbeitsblätter für Restauratoren«, Hæfte 1, 1979 (Gr. 15, pag. 11). Han slutter: »Så længe konservatoren er parat til at respektere kunstværkets æstetiske egenskaber, dets finhed og særpræg, kan selv den mest omfattende retouche aldrig opfattes som en forbrydelse, men kun som en velgerning«.

Uden på nogen måde at ville antyde en forbrydelse, vil jeg citere direktør Raben Levetzau fra fa. Konow og Raben (bygningsrestaurering), der fortalte mig om konservator Worsch, med hvem han beså Kronborg i 1972. Ved synet af kirkegavlen konstaterede Worsch på grund af stilistiske detailler, at den måtte være restaureret i slutningen af forrige århundrede.
Det er sagt, at man ikke slipper sin tid, — og at det også gælder konservatorer.
Men konservatorer bliver dygtigere. En udenlandsk konservator berettede med triumf om, hvordan han under restaureringen af et læderbetrukket skrin kunne bøde lidt på den datidige skabers mangel på præcision.

Derfor laves også herhjemme f.eks. manglende inventardele »som de så ud dengang«. Det har endog været anført, at principielt kan man gøre, hvad man vil, blot det er veldokumenteret i konserveringsrapporten. Hvis man ikke ved enhver lejlighed gør opmærksom på, hvad der talentfuldt er udrettet, fås en selvbekræftende typologi.

Det synes risikofrit at erstatte manglende finer på møbler, evt. helt at nyfinere, og en opemaillering af det blå køkkentøj ændrer ikke historieopfattelsen.

Men heldigvis — og desværre — består mange museers samlinger i overvejende grad af hverdagsagtige, ydmyge, tarvelige, undertiden elendige, genstande.

For disse genstande gælder, at en konservering kan få dem til at se »forkerte« ud. Men for mange, beskæftiget med konservering, er det en udfordring at få ting til at se ud som »engang« eller »dengang«. Og på vejen tilbage stilles man gang på gang i en valgsituation. Ikke blot om hvor langt, hvor omfattende, men også hvilken af flere muligheder er den rigtigste, ikke blot teknisk, men også rent formmæssigt — i overensstemmelse med genstanden.

Og her må vi nok konstatere, at vi er nogle der selv er historie. Altså træffer valget ud fra historisk betingede præmisser. Ser vi bort fra konserveringslitteraturens overflødighedshorn, hvor konservatorer ved nationalmuseer og forskningsinstitutter skriver til og for hinanden om subtile emner og opgaver, må jeg konstatere, at der savnes en praktisk håndbog for dem, der arbejder på små museer, med de ting, der er flest af.
Initiativet fra Statens Museumsnævn med udsendelse af Informationsblade må derfor absolut hilses velkomment, men jeg nærer en vis ængstelse for frekvensen. Måske burde man gå to veje på en gang, dels sørge for, at alle de emner (fremgangsmåder) der er velbelyste og ikke kontroversielle blev beskrevne på Informationsblade, og dels finde de påtrængende problemer, som ikke har tilfredsstillende løsninger, og som så kan blive bearbejdede og formuleres i Informationsblade.

Men hvordan man end vender og drejer problemerne, er der altid tilbage det altoverskyggende spørgsmål: Hvordan bliver tingenes vilkår, når de forlader konserveringsværkstedet? Selvom nogle kan acceptere, at genstandene støbes totalt ind i akryl, er det dog ikke en almindelig metode. Og selvom nedsættelsen af magasinudvalget også er udmærket, må dets betænkning hurtigt følges op af konkrete forslag til forbedring af museumsbygninger især med hensyn til materialevalg, og i mindre grad med hensyn til energikrævende foranstaltninger, som f.eks. klimaanlæg.

Det er de passive konserveringsfaktorer, som er de allervigtigste, og som der er længst vej til at gøre selvfølgelige. Derfor burde planer om indretning af museer i ældre bygninger eller i nybygninger som bilag have beregninger over det forventede kalorieforbrug til sikring af et rimeligt, stabilt bevaringsklima.

Eli Andersen
Viborg Amts Konserveringsanstalt

06.1 redskiller og teknik

Nogle danske museer, en udlændings indtryk

Redaktionen har fra professor i kunsthistorie ved Universitetet i Louvain, Belgien, og tidligere medarbejder ved Les Musées Royaux des Beaux Arts de Belgique i Bruxelles, Valentin Denis, modtaget følgende betragtninger over de sproglige barrierer i de danske museer:

Det er ærgerligt at konstatere, at i en tid, hvor Europa skabes — med store vanskeligheder, det er sandt — er der visse lande, såsom Danmark, der, skønt de er rige på kunstværker, forsætligt, næsten med glæde synes det, forskanser sig i en partikularisme, der virkelig ikke længere er tidssvarende. Mere end nogensinde, i 1979, udstår en udenlandsk museumsgæst de værste vanskeligheder med hensyn til en minimal information, thi, bortset fra enkelte store museer, er der intet katalog tilgængeligt på et internationalt sprog som f.eks. engelsk. For slet ikke at tale om etiketteringen, sædvanligvis udelukkende på dansk og ladende alle udlændinge i stikken med deres kulturelle sult. Omend Danmark fordums har set sig glorificeret og har kunnet drage fordel af at bestå af øer, eller næsten, kan alene dette at fortsætte med at isolere sig for fremtiden kun fordømmes. Vil det virkelig være for meget at bede om at se Danmark fra nu af udgive kataloger — endog blot generelle — på engelsk og straks at se fremkomsten af engelsksprogede etiketter i »alle« danske museer? Danmarks kulturelle og kunstneriske rigdomme er en sådan anstrengelse værd.

På redaktionens opfordring oversat, ubesmykket, fra fransk af Morten Lundbæk.

Valentin Denis
Louvain

Artikler — gerne ledsaget af godt billedmateriale — til MUSEUMS-MAGASINET's december-nummer sendes senest den 25. oktober til

Museumsinspektør Tove Hatting,
Zoologisk Museum,
Universitetsparken,
2100 København Ø.
Tlf. 01 - 35 41 11 (lokal 326).

37.8 Folkeoplysning og kulturformidling

ANMELDELSER

Dansk kulturstatistik 1960-77

Stort set er den danske museumsverden hidtil udelukkende blevet talmæssigt belyst gennem den såkaldte museumsstatistik, hvoraf den seneste: »Museumsstatistik 1978 — besøgsstatistik for 1977 og 1978« netop er udkommet. Den var og er i mange henseender nyttig, men en belysning af museumsverdenen som værende en del af hele kulturbilledet giver den ikke.

Det samme er tilfældet på en række andre kulturområder: man har en række relativt nemt tilgængelige oplysninger om sin egen verden, men for at udnytte disse fuldt ud har man hidtil måttet indhente informationer 120 andre steder fra, og disse informationer er ikke altid lige sammenlignelige.
Behovet for en *samlet* kulturstatistik har derfor eksisteret længe. At vi nu har fået den — i dannebrogsfarvet omslag og fuldt ud på højde med de andre nordiske og europæiske landes — må derfor hilses med glæde. En harmonisering er ved at være tilendebragt — en af de bedre.
Dansk Kulturstatistik giver med sine ca. 140 kommenterede tabeller og figurer et rids af udviklingen indenfor følgende kulturområder, der hver især behandles særskilt:

BØGER — PRESSE — RADIO og TV — FILM og BIOGRAFER — TEATER — MUSIK — BILLEDKUNST — BIBLIOTEKER — MUSEER og ARKIVER — RELIGIØS AKTIVITET — IDRÆT og FRITIDSLIV.

Desuden findes et par afsnit om uddannelser og fritid, og overhovedet synes det brede kulturbegreb sat i centrum. At man så godt kunne ønske sig lidt flere informationer om, hvad der sker rundt om i græsrodsbevægelserne — hvad sker der f.eks. i vore beboerforeninger, og hvad laver de i forsamlings- og beboerhusene? — er en anden sag, men dels er disse ting vanskelige (tid/penge) at få på statistisk form, og dels synes der at være intentioner om at få disse ting med i næste ombæring.

Ud over den separate behandling af områderne — jvf. ovenfor — gives der i et længere indledende afsnit en redegørelse for de statslige, kommunale og amtskommunale tilskuds fordeling på områderne. Man får med andre ord et indtryk af, hvorledes de forskellige kulturelle lagkager er udskåret — jvf. i øvrigt eksemplet nedenfor. Ligeledes vises udviklingen i kulturudgifter pr. indbygger i perioden 1962/63 til 1977/78. Denne oversigt dokumenterer i øvrigt ganske godt — i hvert fald for statens vedkommende — den for 70'erne så karakteristiske stagnationstilstand: de statslige kulturudgifter pr. indbygger var således i 1962/63 på små 20 kr. for derefter — målt i faste priser — støt at stige til op mod 57 kr. i 1972/73, hvorefter tallet stort set har været uændret. At de kommunale udgifter så i hele perioden — også målt i faste priser — har været støt stigende, hører selvfølgelig med i billedet. I løbende priser betalte gennemsnitsdanskeren i 1977/78 ca. 170 kulturelle statsskattekroner og et tilsvarende antal kulturelle kommuneskattekroner — altså ca. 340 kr. til kulturelle formål pr. indbygger. I bogen gives endvidere nogle oplysninger om, hvad vi *også* brugte penge til: i 1973 (tal for 1977/78 foreligger endnu ikke) brugte vi således hver især 1650 kr. til fritidsudstyr og underholdning, og det tal er nok ikke blevet mindre.

Lignende oplysninger af almen interesse kan i rigt mål fremdrages af publikationen, men det må vel især være dens værdi som arbejdsredskab i mere specifik museumssammenhæng, der i denne forbindelse har størst interesse.
Eller sagt med andre ord, så kan museumsmanden (lokalt, regionalt eller på landsplan) i publikationen hente de tal, som det ofte vil være nyttigt at have med i mappen, når der skal være møde af den ene eller den anden art — f.eks. om økonomi.

Eksempelvis kunne man spørge, om Dansk Kulturstatistik kan give os et overblik over museernes finansielle vilkår sammenholdt med de øvrige kulturområder?
Nok ikke umiddelbart (i en enkelt tabel), men en række relevante informationer kan dog sammenstykkes:
Ser vi således først på den lagkage, der omfatter *statens* kulturudgifter, får vi følgende oplysninger (de i parentes anførte tal er faktiske udgifter i mill. kr.):

1:	Folkebiblioteker	1962/63	:	27,3%	(22,9)
		1977/78	:	27,4%	(227,4)
2:	Forskningsbiblioteker	1962/63	:	13,1%	(11,0)
		1977/78	:	12,5%	(104,0)
3:	Det Kgl. Teater	1962/63	:	20,1%	(16,9)
		1977/78	:	11,0%	(91,9)
4:	Teatre i øvrigt	1962/63	:	3,0%	(2,5)
		1977/78	:	7,2%	(59,6)
5:	Museer og arkiver	1962/63	:	16,0%	(13,4)
		1977/78	:	12,4%	(103,1)
6:	Musik	1962/63	:	3,9%	(3,3)
		1977/78	:	3,7%	(30,3)
7:	Film	1962/63	:	2,3%	(1,9)
		1977/78	:	3,3%	(27,2)
8:	Uddannelser (teater, musik, billedkunst, bibliotek mv.)	1962/63	:	8,8%	(7,4)
		1977/78	:	17,9%	(148,8)
9:	Internationale formål (kulturaftaler mv.)	1962/63	:	1,1%	(0,9)
		1977/78	:	1,0%	(8,4)
10:	I øvrigt (Departementet, Statens Kunstfond mv.)	1962/63	:	4,4%	(3,7)
		1977/78	:	3,6%	(30,1)

Det ses heraf, at det alt andet lige er i teater- og museumsverdenen samt på uddannelsesområdet, at forskydningerne er sket. Den museale kage er skrumpet ind.
Ved en samlet vurdering er det selvfølgelig ikke nok at se på den statslige kage: primær- og amtskommunerne må med ind i billedet. Nu er de kommunale kulturkroners fordeling iflg. sagens natur ikke direkte sammenlignelige med de statslige, og statistikken synes på dette område godt at kunne udbygges en del, men enkelte tal kan dog hentes frem af tabellerne:

Kommunernes nettoudgifter til museer steg således i perioden 1970/71 til 1975/76 med 257% (1975/76: 27,1 mill.).
Tilsvarende var stigningen til bibliotekerne 201% til 592 mill. i 1975/76, medens stigningen til »Andre kulturelle formål« var 189% til 106,3 mill. i 1975/76.
Hvad angår amternes kulturudgifter, så fik museerne heraf i 1976/77 11,4% og i 1978 18,1% — altså en pæn stigning. Bibliotekernes og teatrenes andel gik i samme periode ned fra henholdsvis 14,9% til 11,2% og fra 58,1% til 45,4%. Restgruppen steg fra 15,6% til 25,3%.

Alt i alt får vi vel her en indikator for at museerne (fraset Nationalmuseet) måske ikke slet så meget er kulturens stedbørn, som mange tilsyneladende mener.
En nøjere analyse vil kræve langt flere oplysninger — også flere oplysninger end Dansk Kulturstatistik rummer. Hovedkonklusionen må imidlertid være, at publikationen udgør en fortræffelig basis, som man kan arbejde videre ud fra — at den er et ganske nyttigt arbejdsredskab.
Vedrørende de separate afsnit om museer og arkiver skal afslutningsvis nævnes, at det indeholder oplysninger om museernes antal og deres fordeling på arter af museer. Endvidere oplysninger om besøgstal og tilskud samt endelig et kort rids af museumslovgivningens historie.

37.135 Museumspædagogik

Oplysningerne kunne med fordel udbygges en del, især hvad angår de kommunale og amtskommunale tal, og så er det for ringe, at man ved opgørelsen af antallet af museer må anvende følgende anmærkning: »Omfatter museer med oplyste besøgstal.« Det gør ikke tabellerne særlige sammenlignelige og nemme at regne videre på. Forhåbentlig er dette dog blot begyndervanskeligheder.

Dansk Kulturstatistik 1960-1977.
Udgivet af Danmarks Statistik og Kulturministeriet.
København 1979.
140 sider. 14,75 kr. i boghandelen.

Villy Toft Jensen
Museumstjenesten

06.6 Thorvaldsens museum.

Meddelelser fra Thorvaldsens Museum 1978

Det er i år 50 år siden, at Thorvaldsens Museum udsendte sine første »Meddelelser«, et hæfte på et halvt hundrede sider, det hele skrevet af museets direktør Th. Oppermann. Han lovede i forordet at det, takket være kommunalbestyrelsens interesse ville være muligt for fremtiden lejlighedsvis at udsende nye Meddelelser. Dette løfte blev holdt, med kortere eller længere mellemrum er der kommet en række smukke og vægtige bind i denne række.

De er iflg. Oppermann beregnet på at have interesse for venner af Thorvaldsen og hans kunst. Takket være Thorvaldsens centrale internationale stilling og de samlinger og arkivalier, han efterlod sig, har Thorvaldsens Museum mulighed for at virke som forskningssted for et stort, men veldefineret område, den danske klassicisme og guldalder og dens tilknytning navnlig til Italien, men også til Tyskland, Schweiz og England.

Museets senere direktører, Sigurd Schultz og Dyveke Helsted og deres skiftende medarbejdere har i rigt mål udnyttet denne mulighed og ladet andre udefra udnytte den. Selv om indholdet af Meddelelser i årenes løb har været trofast koncentreret om Thorvaldsen og hans kunst og kunstnervenner, har hæfterne været af meget varieret indhold. Nogle gange har de bragt flere kortere artikler om en bestemt emnekreds, man husker blandt dem f.eks. Sigurd Schultz' fine »Thorvaldsens Rytme« fra 1962, eller også har hæfterne været en slags monografier, som det om Thorvaldsen og Polen (1952), om Sonnes frises fornyelse (1959) og om museumsbygningen (1960). Sidst kom i 1973 Henrik Bramsens udgivelse af og kommentar til C. W. Eckersbergs dagbog og breve fra opholdet i Rom.

Andre museer, som Statens Museum for Kunst og Ny Carlsberg Glyptotek, bruger i høj grad deres udgivelser til publicering af deres mange nyerhvervelser, hvad der jo er meget rimeligt. Dette er ifølge sagens natur ikke så påtrængende en opgave for Thorvaldsens Museum. Netop derfor kan dets Meddelelser blive vægtige kunsthistoriske publikationer, tit måske for en relativt snæver kreds. Det må man glæde sig over i et lille land, der ikke har råd til at flotte sig med mange fagtidsskrifter.

Museet kan tillade sig det, da det også i høj grad opfylder sine forpligtelser overfor publikum i almindelighed med vekslende udstillinger og tilhørende kataloger. Der har været mange meget fine, der ikke gav fornemmelse af, at man kun skelede til det hellige bevillingsgivende besøgstal.
Det bind af Meddelelser, der kom her i foråret, hedder 1978. Det er næsten synd, det ikke fik jubilæumsårstallet 1979 — men det kommer måske i 1980? Det er i hvert fald med sine 194 sider det hidtil største. De fem artikler handler om Thorvaldsens venner blandt kunstnere og tilrejsende og om eftertidens problemer med Thorvaldsens familielegat — den sidste skrevet af kontorchef Axel Ravn.

Maria Teresa Arizzoli giver en komplet udgivelse af maleren Giuseppe Cades' album, der bl.a. indeholder forarbejder til et stikværk om de bernineske statuer på Petersplads. Sys Hartmann skriver om maleren Francesco Diofebi og levendegør ved hjælp af hans billeder det Rom, Thorvaldsen færdedes i. I Marianne Saabyes »Puggaardske studier« får vi en lærerig skildring af en borgerlig københavnsk »mæcen« og af den til tider lidt kvalmende kult Thorvaldsen var genstand for. Den kult irriterede også Constantin Hansen, får man at vide i Charlotte Christensens bidrag, der viser, hvorledes maleren dog selv dyrkede Thorvaldsen, men på en ulige mere saglig måde. Til slut gøres der rede for nyerhvervelser og arrangementer siden sidst.

Det ydre er, som det passer sig for en traditionsrig institution som Thorvaldsens Museum, nobelt og gedigent, sat med Bodoni og rigeligt illustreret. I de sidste hæfter har man flottet sig med flere farveillustrationer. Sådanne kan altid diskuteres, men helhedsresultatet må betegnes som nydeligt.

Man må håbe, at der bliver råd til hyppige udgivelser i fremtiden, så der er et sted, hvor skrivende folk kan komme frem med hvad de har at fortælle om en af de bedste perioder i dansk kultur.

Meddelelser fra Thorvaldsens Museum 1978.
København 1978. 196 sider. 75 kr.

Anne Lise Thygesen
Kunstakademiets Bibliotek

Skoletjenesten i undervisningen

Amtscentralen for undervisningsmidler i Roskilde har udgivet en diger fortegnelse over alle museer øst for Storebælt, beregnet som en håndsrækning til de lærere, der ønsker at benytte museer i deres undervisning. Bogens forfatter, Poul Svendsen, er pædagogisk medarbejder ved Amtscentralen.
Ved hvert af de 138 museer står der en kort beskrivelse af samlingerne, ledsaget af oplysninger om åbningstider, entre, telf. mv. Gode, kontante oplysninger, der direkte kan bruges af lærere og også af andre interesserede.

Publikationer omtales ligeledes, men i disse afsnit er læreren ikke særlig godt hjulpet. Videnskabelige publikationer på fremmedsprog figurerer sammen med de mindste kataloger, og det er ikke antydet, hvilke klassetrin museernes egentlige undervisningsmateriale henvender sig til. Fortegnelsen må alligevel betegnes som den bedste af sin art, og man må ønske, at de jysk-fynske amtscentraler i fællesskab vil udgive en tilsvarende, så hele landet bliver dækket. Indtil dette sker, må lærerne vest for Storebælt bruge »Alle danske museer«, udgivet af forlaget Suenson i 1976, og de fleste af oplysningerne i Svendsens bog findes da også heri.

Bogens første 50 sider indeholder en række afsnit om museet som undervisningsmiddel. Da anmelderen arbejder som museumspædagog, var det med vellyst, at hun gik i gang med at læse denne del i håb om at få en ledetråd — eller blot lidt inspiration i det daglige arbejde. Men appetitten svandt hurtigt ind. En betydelig del er helt selvfølgelige betragtninger som »Museets samlede informationstilbud bør betragtes i nøje sammenhæng med undervisningsplanerne«. Forsøgscentret i Lejre fremhæves som altid, og med rette, for sin store indsats, men når forfatteren konkluderer, at alle vi andre bør gå samme vej, vidner det om et mangelfuldt kendskab til museernes muligheder. Historiske værksteder kan være fortræffelige undervisningsmidler, men de kan bedst organiseres og ledes af skolefolk. Museernes tilbud til skolerne er af en helt anden art. Genstandenes skrøbelighed og i mange tilfælde uerstattelighed bevirker, at der her må vælges andre former for formidling. Særligt indlysende er dette for kunstmuseernes vedkommende, men disse problemer behandles ikke.

Den største del af disse indledende afsnit beskæftiger sig med Skoletjenesten, hvis tilbud og materialer får en overordentlig velvillig omtale. Skoletjenesten har desuden selv bidraget med nogle betragtninger om skolens åbning mod det omgivende samfund og samfundets åbning overfor skolen. I modsætning til den øvrige del af bogen synes disse afsnit at henvende sig til

museumsfolk — og ikke til lærere, og føles lidt overflødige.

Derimod savnes en analyse af, hvad museumsgenstande kan anvendes til, hvilke klassetrin der vil have størst udbytte af emnekasser med genstande, hvor lange udstillingstekster børn gider læse og hvorledes vi bør udforme emneark. Det var også værd at drøfte, om de opgaveark som har været modesagen (også for skoletjenesten) de sidste år, overhovedet har den værdi, vi tror. Når børnene endelig slipper fra skolens isolation og ud i samfundet (dvs. museet), får de ofte kun stukket et ark i hånden og skal besvare nogle opgaver på grundlag af udstillingstekster og ikke ud fra museumsgenstande. Værdien af dette er nok værd at overveje, og her har museerne brug for analyser og råd fra erfarne skolefolk.

Den afsluttende litteraturliste synes tilfældigt sammensat. En række væsentlige artikler fra »Historie og Samtidsorientering« om brug af museer i undervisning nævnes ikke. Et vigtigt indlæg fra Lilli Friis om den falske historiske fornemmelse, der kan opstå ved værkstedsarbejde, mangler også, sammen med publikationer fra Norge og Sverige om skoler og museer.

Trods de nævnte mangler må Amtscentralen i Roskilde roses for sit initiativ. Den grafiske tilrettelægning er nydelig. Repro og tryk er sket på Amtscentralen og viser, hvilke tekniske muligheder der findes her. Gid museerne vil kende deres besøgelsestid og stille op i køen for at udnytte Amtscentralens muligheder. Et bedre og tættere samarbejde mellem museerne og Amtscentralen er da også et af bogens forslag.

Poul Svendsen:
Museet i undervisningen,
Roskilde 1979. 288 sider. 30 kr.

Inge Adriansen
Museet på Sønderborg Slot

06.1 formidling

Museumsformidling på flere planer

Tove Hatting **Zoologisk Museum, København**

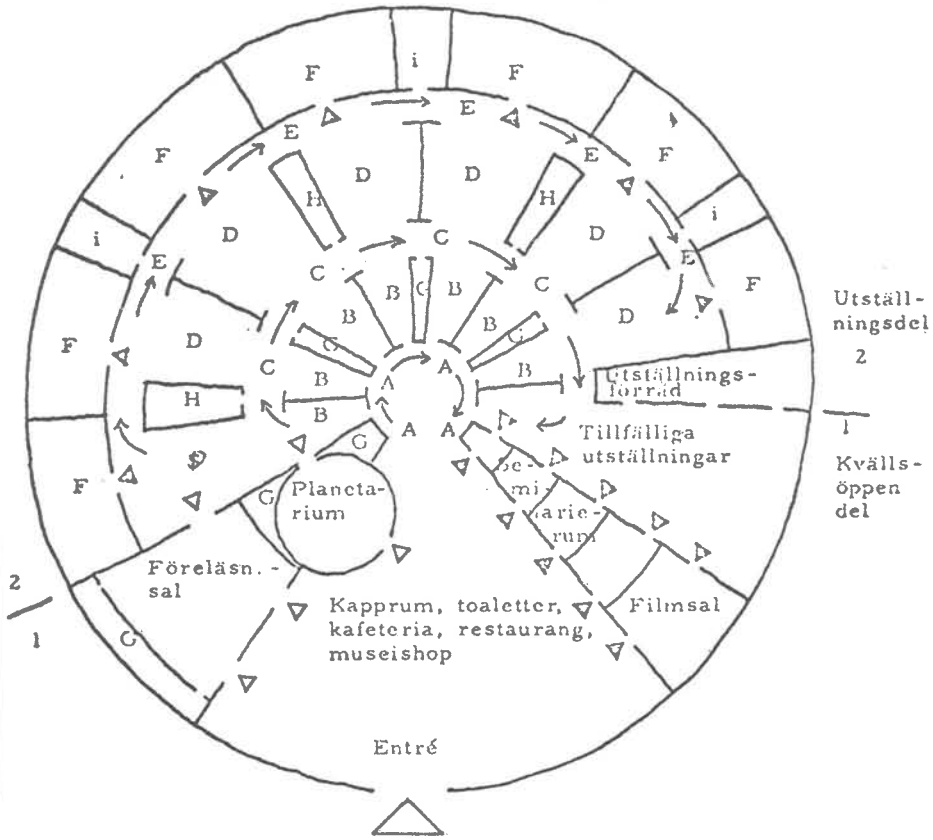

Som »ikke-formidler«, taget i betydningen ikke-udstillingsskabende museumsmand (m/k), har jeg ofte undret mig over, at man i denne branche i så høj grad henvender sig til skolebørn. Ikke sådan at forstå, at jeg mener, der er noget galt i det, men det synes mig som om, at man i for høj grad koncentrerer sig om de unge og uvidende, og glemmer, at en hel del af de mennesker, der kommer på vore museer, er folk, der har en meget stor baggrundsviden og som ønsker selvstændigt at arbejde videre med emnerne.

Man har i de seneste årtier opbygget en skoletjeneste i forbindelse med museumsvæsenet, ligesom man har omformet museerne fra kun at være opbevaringssteder til også at være bredt fortællende udstillinger, der henvender sig til »manden fra gaden« og de skolesøgende. Det har givet store besøgstal, og det er jo politisk set udmærket, men museernes ansvar går længere end til at nå så mange som muligt. Derfor blev jeg meget glad, da jeg ved et tilfælde fik en udstillingsplan at se, der til fulde tilgodeser alle grader af ambitionsniveau hos de besøgende, og selv om det endnu kun er en plan på papiret, mener jeg, det vil være rigtigt at viderebringe ideerne i denne plan.

Det er det svenske naturhistoriske Riksmuseet, der står foran en ombygning af sine udstillinger, og deres plan for opbygningen af udstillingsarealet viser et for mig at se helt anderledes varieret syn på den besøgendes behov, end man er vant til.

Planen er udformet som et cirkelhus, hvori man kan færdes dels radiært, dels cirkulært. I centrum har man en sal (A), hvor der gives et overblik over Husets emneområde. Herfra uddybes emnerne radiært fra det grundlæggende, dvs. på familieplanet (B) over det mere avancerede »gymnasieplan« (D) til studiesalene (F), indrettet til amatører og andre studerende. I rundgangene (C og E) får man på de forskellige niveauer en økologisk belysning af emnerne. Studiesalene vil der kun være adgang til efter henvendelse til personalet, og hér lægges ingen vægt på attraktiv præsentation af stoffet, men på systematiske samlinger.

Selv om denne plan er udtænkt for et naturhistorisk museum, vil det være let at overføre princippet til et kulturhistorisk, således at den kronologiske fremstilling anbringes i rundgangene, og nicherne benyttes til uddybning på de forskellige niveauer. Studiesalene er at opfatte som læsesale, hvor der er adgang til originalmateriale og håndbogslitteratur. »Genstandene først, så bøgerne.« (Christian Jürgensen Thomsen). I øvrigt findes også herhjemme planer med lignende ideer. På nogle museer bliver der

06.1 organisation

indrettet studierum, f.eks. Svendborg Zoologiske Museum, og etnografen Rolf Gilberg arbejder rent privat med tanken om et etnografisk museumshus opbygget af et polygonsystem, med magasiner, arbejds- og studierum i de underste etager og udstillinger i de øvre. Systemet er også kendt fra vore arkiver, hvor f.eks. folk, som driver slægtsforskning på amatørplan, kan få originale arkivalier ud på læsesalene. Og Den kongelige Kobberstiksamling på Statens Museum for Kunst har siden 1843 haft en offentlig tilgængelig studiesal, hvor alle tegninger og grafiske arbejder samt bøger i et righoldigt specialbibliotek kan bestilles frem.

Det må indrømmes, at opbygningen af systematiske studiesale, udover de rent praktiske vanskeligheder med afgrænsning af omfanget, vil være økonomisk meget belastende og politisk svære at få oprettet, da de henvender sig til forholdsvis få. Men opdelingen af udstillingen efter sværhedsgrad vil i hvert fald være en gevinst for de besøgende, for hvem støjniveauet blandt de mange skole- og børnehavebørn er for generende, og studiesalene vil være en understregning af, at museerne er institutioner, hvor der skal og kan forskes, og hvor også ikkeansatte kan få mulighed for at drive selvstudier. Både indenfor arkæologien og naturhistorien har amatørernes indsats altid haft væsentlig betydning. Mon ikke der blandt de børn, som er blevet aktiveret af museernes skoletjeneste, er mange, der vil være taknemmelige for at kunne fortsætte på et mere avanceret plan.

06.1 organisation

Foreningen af danske kunstmuseer

Troels Andersen **Silkeborg Kunstmuseum**

Efter to års drøftelser opnåede man i december 1978 enighed om at sammenslutte de to foreninger, som indtil da havde varetaget kunstmuseernes interesser, Foreningen af danske kunstmuseer i provinsen og Foreningen af kunstmuseer i Københavnsområdet. Af disse var provinsens forening den ældste. Først under dr. phil. V. Thorlacius Ussings, og senere advokat Torben Permins formandsskab fremførte foreningen provinskunstmuseernes interesser overfor administrationen i København. Siden 1966 har foreningen udgivet et lille blad »Kunst og Museum«, der har tjent som bindeled mellem museernes publikum og museerne indbyrdes.

Københavnsforeningen blev stiftet i 1972, foranlediget af forhandlingerne om en ny museumslov. Foreningen blev ledet af et forretningsudvalg.

Den nye forening, der blev stiftet den 2. december 1978, fik følgende bestyrelse: Troels Andersen (formand), Leila Krogh (næstformand), Dyveke Helsted, Bent Hacke, Erik Fischer. Foreningen har fortsat udgivelsen af bladet »Kunst og Museum«, undersøgt mulighederne for udgivelse af en fælles årbog for de danske museer, samt taget skridt til at undersøge behovet for en fælles transportordning. En af foreningens vigtigste arbejdsopgaver er at bidrage til løsning af de mange presserende spørgsmål om konservering, der foreløbig afprøves i en treårig periode gennem fællesskonserveringen på Aarhus Kunstmuseum.

I dagene 20.-22. september afholder foreningen kursus på Gl. Skovridergård i Silkeborg. Blandt emnerne, der drøftes, er konserveringsordningens fremtid, forholdet til publikum, både som enkeltbesøgende og i grupper på kunstmuseerne, og kunstmuseernes relationer til Statens Museumsnævn. Samtidig afholder foreningen sit første egentlige årsmøde.

Redaktionel note:
I et senere nummer af Museumsmagasinet bringes en orientering om en anden nyskabelse i dansk museumsverden, nemlig Foreningen af Naturhistoriske Museer. Artiklens forfatter er foreningens formand Anders Holm Joensen, Naturhistorisk Museum, Århus.

ANTIANTIKANTIKVAR
Bemærkning til stillingsbetegnelsernes mytologi

Peter Seeberg **Viborg Stiftsmuseum**

Sprogforbistringen indenfor museernes stillingsbetegnelser er forlængst muntert-forfærdet omtalt i en artikel af Torben Witt (Stof 3, marts 1972). Tog man en sammenligning mellem de nordiske chefbetegnelser med, ville der være nok til en længere serie i POLITIKENS »At Tænke Sig — «

En kort anføring af *museumsforvalter*-betegnelsen, der udbredtes hastigt i anden halvdel af 60'erne som titel for ikke blot »den uundværlige praktiske mand«, som skulle aflaste altmulig-inspektøren, samt ved siden af opbygge et selvhjulpent, basalt konserveringsvæsen ved hvert et provinsmuseum, fordi konservatorer hverken fandtes eller kunne overtales — skal også blot indlede en meget knap bemærkning om begrebet »antikvars« skæbne indenfor den danske museumsverden.

Som bekendt er lederen af Den Antikvariske Samling i Ribe ikke blot den første, men også den (hidtil) sidste museumsleder der fører betegnelsen ANTIKVAR. Alle andre ledere i provins eller København kalder sig museumsdirektør, museumsinspektør, museumsforstander. En enkelt er minsandten museumschef skønt ikke udnævnt af Stockholm. Ønsket om at være noget med *museum*- og ikke noget med *antik*- synes at være så aldeles rodfæstet i danske museumsledere sjæle, at intet kan få dem til at opgive den: hverken erindringen om Worsaaes forslag om »amtsantikvarer« fra 1862, Johannes Brøndsteds emancipation af titlen som rigsantikvar som betegnelse for stillingen som direktør for Nationalmuseet, endsige nordiske brødres latterliggørelse af inspektør-betegnelsen som noget, der får dem til at tænke på Cardby og andre letbenede kriminalromaner. (De skal få igen: hvilken makketut har en svensk »intendent« i grunden ansvaret for?)

Men har mon ikke afvisningen af »antikvaren« ført til en ikke blot formel, men også en dybtgående afståen? Gennem en række sindrige konstruktioner, hvorunder (så at sige) de højere luftlag først blev nået med spinkle stiger og derpå trillet bort til andre egne, hvor de er under jordnærmende pilotering, for ikke at sige undermuring (ved hjælp af døde murere?), eksisterer der nu et færdigt og effektivt foretagende bemandet ude og inde af, ja, le ikke, for det er alvor, af: ANTIKVARER. Og hvem er antikvarerne pr. definition: dem der tager sig af det antikvariske. TABLEU.

Ved et landsmuseumsledermøde i Odense — kan det have været 1968? — enedes man om at følge Ribes eksempel og kalde sig antikvarer. Rub og stub. Af det blev der en antikvar i Herning (der nu er blevet museumsdirektør) og en antikvar i Holbæk (der efter nogle års insisteren atter blev museumsinspektør), resten, selv forslagsstilleren, var ikke nået hjem til Pærekøbing, før betænkelighederne havde taget overhånd. Betænkelighederne = mytologierne. Og hvorfor ikke? Hvorfor har danske museumsledere ikke fulgt havebrugskandidaterne i deres gendåb som civilhortonomer og er landet sammen med civiløkonomer og ergoterapeuter i et nyt afsnit af vor sproghistorie: eventuelt som stadsantikvarer, kommuneantikvarer, civilarkæologer, militæretnologer. *Museumsantikvarer* går jo ikke, det æder sig selv op fra begge ender.

Mon fordi det er vigtigere, at man hører det er noget med MUSEUM — og så skidt med, hvad man er, for man er jo ikke så meget alligevel? Den mytologi vil jeg gerne acceptere.
Men det må indrømmes, at ANTIKVAR også er noget: smalt, rank og soldatisk.

77. 706 Film. Arkiver og samlinger

Hvem redder de gamle danske film?

Ib Monty **Det danske Filmmuseum**

Nedenstående er uddrag af en artikel bragt i Morgenavisen Jyllands-Posten den 20.6.1979.

Allerede i 1971-72 gik de fire nordiske filmarkiver sammen om at udarbejde en stor og omfattende rapport om de spillefilm, der var blevet produceret i de fire lande fra tonefilmens begyndelse o. 1930 og indtil 1952. Det var det tidspunkt, hvor man på laboratorierne gik over til at fremstille kopierne på sikkerhedsfilm, hvilket er et bestandigere materiale end den brandfarlige film, som var blevet brugt indtil da, og som før eller siden går i opløsning. Den 275-sider store publikation var vedføjet som bilag til den ansøgning på 22,5 millioner svenske kr., som de fire filmarkiver sendte til Nordisk Kulturfond. Af disse 22,5 millioner svenske kr. tegnede Danmark sig for 5,8 millioner svenske kr., og den danske ansøgning støttedes af rigsantikvar P. V. Glob, af rigsbibliotekar Palle Birkelund, af daværende rigsarkivar Johan Hvidtfeldt, af daværende rektor for Københavns Universitet Mogens Fog, af lederen af faget filmvidenskab ved Københavns Universitet Marguerite Engberg og af den daværende direktør for Filmfonden Erik Hauerslev. Men alle de skønne anstrengelser nyttede intet. Ansøgningen blev afslået, og fra kulturministeriet, der naturligvis også fik publikationen, kom der aldrig nogen reaktion. Problemet er altså endnu ikke løst, og der kan måske være grund til at ridse situationen i Danmark op. Med hensyn til bevarelsen af stumfilmen har vi været heldigere end svenskerne, der led et enormt tab ved en brand i 1941 hos Svensk Filmindustri, hvor størsteparten af negativerne til de svenske stumfilm gik tabt.

I Danmark lykkedes det Det danske filmmuseum i 50'erne i kraft af nogle særbevillinger at få fremstillet negativer og kopier på sikkerhedsmateriale af de stumfilm, der endnu var tilbage. Den danske stumfilm må således siges at være bevaret i det omfang, det har været muligt. Det vil ganske vist kun sige ca. 250 film ud af en produktion på ca. 1800 film fra o. århundredskiftet og indtil 1930, men de 250 film repræsenterer med alle de forbehold man må tage over for de film, som for evigt er forsvundet, det bedste af produktionen. Alle Carl Th Dreyers film, Asta Nielsens danske film og de væsentligste film af August Blom, Holger-Madsen og de andre pionerer fra dansk films store tid.

Med filmloven af 1964 blev der indført afleveringspligt for danske spillefilm. I praksis vil det sige, at Det danske filmmuseum har ret til at få fremstillet kopier af alle danske film, der har haft offentlig premiere mod at betale laboratorieomkostningerne. Da museets bevilling til at opfylde denne bestemmelse i loven naturligvis er utilstrækkelig, vil det sige, at vi kun kan bevare ca. firefem spillefilm om året. Med hensyn til de øvrige må vi lade os nøje med gode, brugte kopier. Men på et museum trænes man i beskedenhed, og i hvert fald kan vi sige, at ingen film nu går tabt.

Den problematiske periode er således tiden fra tonefilmens indførelse o. 1930 og indtil afleveringspligtens ikrafttræden i 1964. I første omgang kan man se bort fra filmene fra 1952 til 1964, da de er på sikkerhedsmateriale, og derfor ikke ligefrem ligger og rådner op hos selskaberne.

Det er filmene fra 1930 til 1952, der er i farezonen, og det drejer sig om ca. 250 spillefilm. I løbet af 70'erne er det lykkedes at få de fleste af disse film deponeret på museet, enten som negativer eller som kopier, og det betyder, at vi kan passe og pleje dem og derved udskyde den uundgåelige nedbrydning af dem en smule. Men også kun en smule. På et eller andet tidspunkt må de ansvarlige myndigheder finde ud af, om man vil ofre det trods alt beskedne beløb, det drejer sig om, hvis man sammenligner med andre statsudgifter, eller om man blot vil lade små 25 års dansk film bevidst gå i glemsel.

Desværre har vi ikke meget at have håbet i i dag med et kulturministerium, der i så lammende grad er mærket af kulturel defaitisme, at dets obligate svar på enhver anmodning er et nej, og med en kulturminister, der tilsyneladende er så svag i sin regering og så lidt interesseret i film, at han ikke kan gøre ret meget for den nye danske film. Hvordan skal man så vente, at han vil røre en finger for den gamle, som der end ikke er stemmer i.

Det danske filmmuseum er måske ikke værre stillet end andre danske museer. Vi kender Nationalmuseets problemer, vi ved, at Kunstmuseets bevillinger til indkøb er helt urimeligt små osv. osv. Og bag denne økonomiske udsultningspolitik over for museerne ligger der naturligvis en fundamental holdning, en mangel på reel interesse for det kulturliv, der forvaltes af museerne. Og i stedet for at nedlægge museerne, således som Fremskridtspartiet har haft på programmet, lader de pæne gamle partier dem dø en stille død ved kvælning. Andet indtryk kan man ikke få ved f.eks. at betragte filmmuseets situation.

Siden midten af 60'erne har museet fordoblet sine samlinger, men har ikke fået lov til at udvide sin medarbejderstab med en eneste. Tilmed har de lov- og overenskomstmæssige lønstigninger bevirket, at mens lønningerne i 1969 udgjorde under halvdelen af budgettet, udgør de nu ⅔. Den dag er ikke fjern, hvor bevillingerne til museet udelukkende bruges til at sikre 20 mennesker fra arbejdsløshed. Var det det, der var meningen? Og når det er vigtigt at sikre 250 film for eftertiden, er det ikke for filmmuseets skyld, men for den eftertid, der gerne vil vide noget om Danmark i 30'erne og 40'erne.

At pengene ikke findes i kulturministeriet er ingen reel undskyldning. Så kan man finde dem i nogle af de sektorer, der er politisk hellige køer, i sundhedssektoren f.eks., hvor der bruges milliardbeløb på, at lægerne kan bilde os ind, at vi er syge. Er vi raske er det jo blot, fordi vi ikke har fundet ud af, at vi er syge. Men det hjælper lægerne os med at finde ud af — pænt betalt af det offentlige. I en kronik i Politiken skrev amtssocialdirektøren i Ribe, Lars Lundgaard, således forleden, at man med rimelighed kunne spare mellem 45 og 55 millioner i læge- og tandlægelønninger om året i Ribe amt alene. Kom så ikke og fortæl, at der ikke er seks millioner til at bevare de danske film for.

Bodil Ipsen og Marguerite Viby i „Sørensen og Rasmussen"
Produktion: A/S Nordisk Films Kompagni, København.

Meddelelser fra Danmarks museer

9/september 79

Bestyrelser

Dansk Landbrugsmuseum, Auning
Bestyrelsens formand kontorchef P. Skibsted, Landbrugsministeriet er pr. 1.7.79 fratrådt og efterfølges af departementchef H.J. Kristensen, Landbrugsministeriet.

Svendborg og Omegns Museum
Som følge af næstformanden Sv. Martin Jensens død d. 31.7.79 er denne bestyrelsespost den 21.8.79 blevet besat med Aage Lauritsen, Nyvej, Ulbølle, 5762 Vester Skerninge.
1. suppleant, landinspektør Søren Tind-Christensen, Svendborg er indtrådt i bestyrelsen samme dato.

Møder, rejser, kurser

Nationalmuseet, Den Kgl. Mønt- og Medaillesamling
Som delegeret for Danmark har Kirsten Bendixen (med støtte fra Ny Carlsbergfondet) deltaget i F.I.D.E.M.s internationale medaillekongres i Lissabon 1.-8.september. Derefter (med støtte fra Forskningsrådet) i Den internationale numismatiske kongres i Bern 9.-15. september. Kirsten Bendixen holdt her et foredrag med titlen: Sceattas finds date Ribe, Denmarks oldest town.

Annelis Thygesen og Otto Mørkholm har deltaget i den internationale numismatiske kongres i Bern 10-15. september. Ved denne lejlighed fratrådte Otto Mørkholm som sekretær for Commission internationale de numismatique, en post han har beklædt siden 1965. I tilslutning til kongressen foretog Otto Mørkholm en studierejse til München, Wien og Berlin.

Ansættelser, afskedigelser, orlov

Esbjerg Museum
I perioden 1.3. - 1.9.1979 fungerer Peter Dragsbo som leder af museet under Aino Kann Rasmussens orlov.

Pr. 1.5.1979 er skibstømrer Uffe Munk ansat som magasinforvalter.

Pr. 11.6.1979 er cand.mag. Peter Korsgaard ansat som undersøgelsesmedarbejder (landsbyregistrering under Hostrup-projektet) for 3 mdr.

Det danske Filmmuseum, København
Fra 1.5.1979 er Asbjørn Skytte ansat som museumsinspektør ved Filmmuseet.

Flynderupgård-Museet, Espergærde
Ritta Vognsen Jensen er pr. 1.1.1979 ansat som museumsforvalter.

Mag.art. Lilli Friis er pr. 1.5. 1979 ansat som museumsinspektør.

Frederiksborgmuseet, Hillerød
Stud.mag. Tom Feilberg er pr. 1.8.1979 ansat som studentermedhjælp ved museets registrering.

Konservatorstuderende Mikala Bagge har i tiden 30.7. - 25.8. 1979 været ansat som praktikant ved museets konservatoratelier.

Konservatorstuderende Anna-Grethe Rischel har i tiden 12.6. - 11.7. 1979 været ansat som praktikant ved museets konservatoratelier.

Midtsønderjyllands Museum, Gram Slot
Cand.scient Flemming er fra 15.4.1979 ansat som museumsinspektør. Museets speciale er naturhistorie.

Haderslev Museum
Exam.art. Jørgen Holm er pr. 1.8.1979 ansat som udgravningsassistent ved museet.

Herning Kunstmuseum
Sekretær Inge-Lise Qvist er fratrådt pr. 30.4. 1979. Sekretær Inga Buelund er ansat pr. 1.6. 1979.

Jagt- og Skovbrugsmuseet, Hørsholm
Fra den 20.8.1979 er assistent Birthe Johannesen ansat ved museet.

Statens Museum for Kunst, Den Kgl. Kobberstiksamling, København
Efter mere end 25 års ansættelse er kunsthistorikeren, overassistent Inger Hjorth Nielsen fratrådt sin stilling pr. 31.8.1979.

Museet på Koldinghus
Museet har til beskæftigelse fra Arbejdsformidlingen 1.4.-31.12.1979 Connie Hansen og 28.5.1979 til 27.2.1980 Ulla Brandorff.

Langelands Museum, Rudkøbing
Museet har pr. 1.8.1979 ansat konserveringstekniker Hans Lange i en nyoprettet stilling som et led i konserveringsordningen for Fyns Amts museumsråd.

Nationalmuseet, Oplysningsafdelingen
Museumsinspektør Birte Friis, NM 3. afd., har pr. 1.8.1979 midlertidigt overtaget posten som afdelingsleder ved oplysningsafdelingen.

Nordjyllands Kunstmuseum, Ålborg
Inspektør H.P. Jensen fratræder museet den 1.10.79.

Ringkjøbing Museum
Birger Knudsen er ansat som kustode pr. 1.5. 79 som afløser for T.P. Hansen, der er fratrådt efter eget ønske.

Svendborg og Omegns Museum
Museumsassistent Jørgen Holm er 15.7. fratrådt som projektleder for beskæftigelsesprojekt med unge arbejdsløse. Som afløser er cand.phil. Knud Hornbeck tiltrådt.

Try Museum
Inger Simonsen er pr. 15.5. ansat som kustode.
Anna Kathrine Nielsen er pr. 15.6. ansat som museumsinspektør.

Vejen Kunstmuseum
Sv. Holm Larsen er pr. 1.8.79 ansat som leder af museet.
Museets kunstneriske konsulent er Jørgen Rømer, København

Viborg Stiftsmuseum
Holger Nielsen er fratrådt som kustode p.gr. a. alder. Som ny kustode er ansat Kristian Nørgaard fra den 1.8.79.

Fødselsdage

Svendborg og Omegns Museum
Museets opsynsmand og forvalter Ove Skytte Christiansen, Viebæltegård bliver den 13. 11. 1979 60 år.

Døde

Svendborg og Omegns Museum
Museumsbestyrelsens næstformand fra 21.12. 1963 Svend Martin Jensen, Svendborg er død den 31.7.1979.

4. Aalborg historiske Museum
"Soldater i Aalborg" - året ud

"Nålemageri" - året ud

5. Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg
9. internationale tekstil-biennale fra Lausanne. til 1.1.1980

Moderne østrigsk skulptur. - til 9.12.

100 års dansk arkitektur. - til 1.1.1980

Emil Gregersen (maleri) og Erik Heide (skulptur)
14.12. - 13.1.1980

6. Morslands historiske Museum
Juleudstilling - specielt for børn.

10. Viborg Stiftsmuseum
Omsorgsarbejde i Viborg kommune viser resultaterne af årets arbejde og afholder julemarked med salg af hjemmelavede produkter. Pakhuset.
1.12. - 9.12.

Resten af december viser kunstforeningen skiftende kunstudstillinger.

11. Kulturhistorisk Museum, Randers
"Mit kæreste legetøj" (arbejdstitel)
I december åbner museet en legetøjsudstilling med genstande fra vore egne samlinger + legetøj, der tænkes lånt af private.

12. Randers Kunstmuseum
"Børn i Randers" - til januar 1980

"Juel, Damer og Penge". Omkring Jens Juels portræt af Madam Wuldem.
1.12. - januar 1980.

14. Herning Kunstmuseum
Nyophængning pr. 29.6.1979 - året ud.

15. Carl-Henning Pedersen og Else Alfelts Museum, Herning
Nyophængning påsken 1979. - til 1.4.80

16. Købstadsmuseet "Den gamle By", Århus
2. søndag i advent åbner udstillingen af museets juletræer i Borgmestergården, Holsts gård og Helsingør Theaters Foyer.
9.12. - 2.1.1980

17. Moesgård, Århus
"Samfund på underudviklingens vilkår"
til påsken 1980

18. Varde Museum
Glaskunstneren Viggo Haaning og akvareller af Forijol. -
til 31.12.

19. Vejle kulturhistoriske Museum
"Jernalderlandsbyen" - til 30.12.

21. Esbjerg Museum
"Grisen i kulturhistorien" - året ud.

"På rejse" - til 2.1.1980

23. Vejen Kunstmuseum
"Malere fra Ribe amt" - til 2.12.

24. Museet på Koldinghus
Hør - hørdyrkning og hørforarbejdning i Danmark.

28. Langelands Museum, Rudkøbing
"Juleforberedelser"
Ligesom i 1978 vil museet invitere alle langelandske 1. klasser ind på museet for at prøve at lave forskellige ting, f.eks. julebagning, rullepølsefremstilling etc.
ca 4.12. - 7.1.1980

33. Frederiksborgmuseet, Hillerød
"Abildgaard på Frederiksborg"
til 3.1.1980

34. Ordrupgaardsamlingen, Charlottenlund
Monet. - til 1.1.1980

38. Kunstindustrimuseet, København
Moderne hollandsk textil og glas.
til 2.1.1980

Legetøj. - til 2.1.1980

Collager af Niels-Ole Lund. - til 9.12.

39. Københavns Bymuseum
Mit København - Ib Spang Olsen tegner og fortæller. - året ud.

40. Nationalmuseet
"Sølv- og guldudstilling" - året ud.

41. Ny Carlsberg Glyptotek, København
"Edward Weston's Gifts to His Sister"
til 9.12.

42. Statens Museum for Kunst, Den kgl. Kobberstiksamling
"Alle tiders danske tegninger"
til 6.1.1980

Andre arrangementer

6. Morslands historiske Museum
Foredrag:
10.9.: "Geologi, landskab og mennesker ved den vestlige Limfjord" . Horst Meesenburg

1.1o.: "Barndomslandet" v. Helle Denkert

12.11.: "Grundtvigs livssyn" v. Roar Skovmand.

26.11.: Aktuelt arkæologisk foredrag.

10.12.: "Det morsingmål" v. Bent Søndergård.

9. Holstebro Kunstmuseum
"Se - høre - gøre" er titlen på museets børneårsprogram, som gennemføres i samarbejde med formningslærerstuderende, som vil assistere med kreative aktiviteter for børn. Særlige indbydelser til alle skoler i amtet. Museet vil sætte samlingen fra Afrika-Bali-Peru i focus i denne periode. 10.10. - 28.10.

30.9.: 2 miniomvisninger i den grafiske samling og om Henry Heerup

Fra primo oktober: udstilling af skitser og tegninger samt beskrivelse af det ny museumsprojekt, som påbegyndes dette efterår.

4. november: omvisning for pensionister.

I dette efterår udsendt særlige indbydelser til en lang række foreninger i Holstebro med tilbud om besøg på kunstmuseet med gennemgang af museets samlinger.

16. Købstadsmuseet "Den gamle By", Århus
I skolernes efterårsferie holdes en del værksteder åbne og bemandede.

I tilknytning til udstillingen af folkedanserdragter i Mansardhuset i efterårsferien, vil folkedanserne give nogle opvisninger på Torvet i "Den gamle By".

2. søndag i advent, 9. december, begynder julen i "Den gamle By" med en matinée i Helsingør Theater, hvor et århusiansk skolekor bl.a. fremfører Vivan Myhrwold Lassens "Liten Julekantate" med tekst af Ola Aaserud. Recitation ved forfatteren Eva Hemmer Hansen.

27. Svendborg og omegns Museum
I samarbejde med AOF i Svendborg arrangeres der atter studiekredse på museet under ledelse af Otto Jonasen, der skal undervise i gotisk skriftlæsning og arkivkundskab, og Inger Jacobsen, der vil vejlede i syning af folkedragter.

Efterårsferien vil danne rammen om en række aktiviteter på Viebæltegård med fåreklipning, spinding, vævning, plantefarvning samt hørbearbejdning.
Guldsmeden vil virke og demonstrere i sit værksted.
Vi vil muligvis også kunne demonstrere bådebygning.

28. Langelands Museum, Rudkøbing
I efterårsferien arrangerer museet "stenalderliv" for børn, hvor børnene kan se flinthugning, garnspinding på håndten, brikvævning, oldtidsfilm og selv prøve at grutte mel, lave lerpotter og løse opgaver i udstillingen.

Museets 2 inspektører har deltaget i planlægningen og arrangeringen af II. internationale kunstfestival på Langeland. Selv om dette arbejde har kostet megen tid har museet fundet det værdifuldt i bredeste forstand at markere sig som en kulturel institution. Der er samtidig gjort erfaringer og knyttet kontakter til emner og personer som museet ellers ikke ville have berøring med.

30. Roskilde Museum
fejrer den 12.11.1979 50 års jubilæum.

32. Louisiana, Humlebæk
Koncertsalen:
29.9.: Trisha Brown Company opfører "Line-Up" og "Structured Pieces I-IV" (1972-76)
30.9.: Trisha Brown Company.
6.1o. Per-Henrik Wallin, jazz-pianist.
7.1o. Dut-koncert: Hermann D. Koppel
13.10. "Møde med komponisten", Svend Aaquist Johansen.
17.1o. Musikforeningskoncert, Asia Zlatkowa.
20.1o. Koncert med Franz Liszt Kammerorkester
10.11. "Møde med komponisten", Erik Jørgensen
11.11. Musikforeningskoncert, Tutter Givskov m.fl.

33. Frederiksborgmuseet, Hillerød
20.9.: Trio Européen, Belgien, kammerkoncert i museets foredragssal, arr. af Frederiksborg Kulturcenter.

13.11.: Else Mogensen, mezzosopran og Karl Pedersen, guitar i museets foredragssal, arr. af Frederiksborg Kulturcenter.

34. Ordrupgaardsamlingen, Charlottenlund
Koncerter.
Særarrangementer for børn.

36. Det danske Filmmuseum, København
Filmmuseet indledte sin forevisningssæson den 10.9. I september og oktober viser museet serier om brasiliansk film, om den danske dokumentarfilm gennem 40 år, om Graham Greene-filmatiseringer og om agent- og spionfilmgenren.

Filmmuseets har i samarbejde med Det danske filminstitut arrangeret en stor filmserie i Centre Georges Pompidou i Paris. Fra den 12.9. til den 12.11. vil der i Paris blive vist over 70 danske film, fra de allertidligste fra o. århundredeskiftet og indtil de allernyeste. Endvidere vil der i samme periode være en udstilling om dansk film i Centre Georges Pompidou. Materialet til denne udstilling kommer også fra filmmuseets samlinger.

38. Kunstindustrimuseet, København
Omvisninger tirsdage kl. 17 ved Thora Cohn:
2.10.: Hvem var Böttger?
9.1o.: Hvem var Chippendale?
16.10.: Hvem var Fabritius?
23.10.: Hvem var Gobelin?
30.1o.: Hvad er krystal?
6.11.: Hvad er kineseri?
13.11.: Hvad er Skønvirke?
20.11.: Hvad er Art Nouveau?

40. Nationalmuseet, Etnografisk Samling
Udstillingen "Verdens kvinder - kvinders verden" har sidste åbningsdag på Göteborgs etnografiska museum den 2.9. Udstillingen vil derefter blive taget ned og transporteret til Oslo, hvor den vil blive vist i Etnografisk Museums særudstillingslokaler

43. Thorvaldsens Museum, København
De såkaldte "nærintroduktioner" som museet havde i januar, februar og marts torsdage kl. 13-13.30 viste sig at være en stor succes og genoptages derfor i oktober og november. Ved disse halvtime korte gennemgange af et lille udvalgt emne i samlingerne, taler museets direktør eller en af inspektørerne. Emnerne averteres i pressen 1 uge i forvejen, vi er således på museet temmelig frit stillet med hensyn til ændringer.

Skolemateriale

9. Holstebro Kunstmuseum
21.11.: præsentation af museets nye undervisnings-serie "Skulpturen" - 80 dias med tekst og lydbånd - for lærere i formning, orientering og dansk.

13. Dansk Landbrugsmuseum, Gl.Estrup
I relation til museets udstillinger er der til brug for skoler, udarbejdet 2 hefter "Plove" og "Mælk-Smør-Ost".

26. Haderslev Museum
Museet har ladet fremstille et antal undervisningsark til brug i de permanente udstillinger.
Foreløbig 11 ark til oldtiden, 1 til historisk tid, til brug for de mindre skolebørn.
Opgaverne er formuleret som en række spørgsmål, hvorpå svarene skal findes i udstillingen - og kun dér.
Svarene skal ses eller tegnes, kun i få tilfælde læses.
Materialet er gratis.

Publikationer

Holstebro Museum
Museet har udsendt sit årsskrift for 1978 til sine medlemmer. Årsskriftet indeholder følgende artikler:
Lise Bender Jørgensen og Torben Skov: Trabjerg. Resultaterne af 5 års udgravninger af en vikingetidsboplads i NV-jylland.
Torben Skov: Tvis kloster - en foreløbig orientering om prøvegravningen i 1978
Ingerid Løn: Dukker på Holstebro Museum
Rigmor Lillelund: Uldspinderie og Strømpefabrique. Et eksempel på tidlig industri i Holstebro i perioden 1791-1800.
Torben Skov: præstekraven - ikke fuglen, ikke blomsten, men den til præstedragten hørende pibekrave.
Orla Nautrup: Årsberetning
Bent Holm: Gammelt nyt fra arkivet.

Langelands Museum, Rudkøbing
Oldtidsminder på Langeland. Tryk 1 fra Langelands Museum, er netop blevet genoptrykt i en let revideret udgave. Tekst, tegninger og layout: Jens Bech. 40 sider

Die Kirchen auf Langeland, Tryk 6 fra Langelands Museum, 1979. Tekst og Layout: Langelands Museum, tegninger: Jens Kortermann Larsen, oversættelse Erhard Bultze. 44 sider.

Jørgen Skaarup: Flaadet. En tidlig maglemoseboplads på Langeland. Meddelelser fra Langelands Museum. 1979. Med bidrag af Bent Fredskild og Ulrik Møhl. English summaries. 146 sider.

Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Maribo
"Barnets Hverdag". Landbruget omk. 1800. 3

"3 erindringer om barndommen på Lolland-Falster" arbejdsskitse til undersøgelse af børns historie og kultur.

"Noget om børn" - en dias-serie.

Nationalmuseet, Dansk Folkemuseum
Holger Rasmussen: Dansk bondekultur før 1900. 92 s. rigt ill. og forsynet med litteratur. henvisninger.

Nationalmuseet, Den Kgl. Mønt og Medaillesamling
Otto Mørkholm, The Coinage of Ariarathes VI and Ariarathes VII of Cappadocia, Schweizer Numismatischer Rundschau 57, 1978 (udk.1979) s. 144-163.

Festskrift til Georg Galster.
I anledning af Galsters 90-års dag den 17. maj blev der udgivet et særhæfte af Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad med en hyldest til Galster. Hæftet indeholder nogle artikler om nordiske middelaldermønter.
Kirsten Bendixen har skrevet om Svend Tveskægs mønt i den numismatiske litteratur.
Mark Blackburn, Michael Dolley og Kenneth Jonsson har behandlet et nyopdukket eksemplar af denne den ældste danske mønt med indskrift, som dateres til c.995 - c.997
C.J. Becker har fremdraget nogle anakronistiske Lund-mønter fra Hardeknuds eller Magnus den Godes tid. Kolbjørn Skaare diskuterer en helt nyindkommet møntplade fra Tønsberg, mens Jørgen Steen Jensen gennemgår middelaldermønterne fra den senest udgravne kirketomt i Lund, vist fra Skt. Steffens kirke.
Hæftet kan erhverves hos redaktionen, c/o Møntsamlingen, Nationalmsueet, 1220 København K. (pris 10 kr. incl.porto, men excl. moms).

Sorø Amts Museum
Den af mag.art. Anette Vasstrøm i 1976 udarbejdede rapport: Sorø Amts Museum - status og fremtid, foreligger nu i trykt form, forsynet med tegninger af Sorø-kunstneren Knud Råschou-Nielsen.

Statens Museum for Kunst, Den kongelige Kobberstiksamling
I forbindelse med en udstilling (til 23.9.) af grafik, pasteller og et enkelt maleri af Povl Christensen er udsendt lommebog 9: Den blå fugl, hvis tekst er Povl Christensens egne tanker om kunsten, og hvis illustrationer er en række af hans billeder til Saxo's sagn om kongesønnen Amled.

Struer Museum
Museumsleder Benny Boysen har 1.oktober udsendt bogen: Røsen af Struer - en veteran på Limfjorden" på forlaget Bogtrykkergården, Struer. Bogen beskriver historien og hverdagen omkring en af de sidste erhvervsaktive everter, som sejler under dansk flag. Skibet der er bygget 1904 ved Elben, har bl.a. tidligere sejlet som "Luise" af Graasten, "Vindnæs" af Femø og "Kisel" af Haarbølle.
56 s., rigt ill. kr. 34,50

Svendborg og Omegns Museum
Naturhistorisk-Arkæologisk gruppe Dansk ICOM: Svendborgmødet, juni 1978. Red. af Henrik M. Jansen. Skrifter fra Svendborg og Omegns Museum, bd. 3 1979, 162 pp. kr. 55,00.
Med bidrag af følgende:
Henrik M. Jansen: Svendborg-udgravningerne 1972-1978.
Kaj Strand Petersen: De geologiske forudsætninger for Svendborgs opståen.
Grethe Jørgensen: Økologiske og kulturhistoriske forhold belyst ved frøanalyser.
Hans Arne Jensen: Frøundersøgelser fra det middelalderlige Svendborg.
Ingrid Sørensen: Pollenanalytiske undersøgelser over et bysamfund indvirken på omegnens vegetation.
Thomas Bartholin: Vedanatomi og dendrokronologi i Svendborg.
Tove Hatting: Knoglematerialet i Svendborg sammenlignet med andre byer.
Izabella Tkocz: Undersøgelse af middelalderskeletmateriale fra udgravninger ved Franciskanerklosteret i Svendborg 1977.
Hans Toftlund Nielsen: Arkæologisk kemi.
Sidsel Fregerslev: Slaggeanalyser.
Søren Floris: Metoder til proveniensbestemmelser af forarbejdede stenarter.

"Kriminalitet og Politi i 200 år på Sydfyn" - omkring en udstilling.Samlet og redigeret af Henrik M. Jansen. Udgivet af Lokalnævnet for Svendborg Politikreds som Skrifter fra Svendborg om Omegns Museum, Bd. 4, 1979, 60 pp.

The Archaeology of Svendborg, Denmark. No. 2. General Ed. Henrik M. Jansen: Seeds and other Diaspores in Medieval Layers from Svendborg, by Hans Arne Jensen, Odense University Press, 1979. Dkr. 120,50 incl. moms. Ved subskription på serien ydes 20% rabat.

Sæby Museum
Ejnar Jacobsen: Blade af Sæbys Historie. 88 s. ill. kr.49 85. Sæby 1979. Eksp.Sæby Museum.

Vendsyssel historiske Museum, Hjørring
Katalog over planter i museets urtehave. Tekst af Herluf Petersen. 64 s. pr. 5,00 kr.

Viborg Stiftsmuseum
Marianne Bro-Jørgensen: Bronzens Tidsalder, ny udg. ill. af Kjeld Heltoft.

Peter Seeberg: Skibet er ladet med ... En antydning af Viborg amts herligheder. Udg.

Meddelelser fra Danmarks museer

Museumsråd og Statens Museumsnævn

79. 9-1

Storstrømsamtets Museumsråd, Maribo

Alle Tiders Børn.

Storstrømsamtets museer - Næstved, Stege, Vordingborg, Nykøbing F. og Maribo - gennemfører fra 15. september og børneåret ud et projekt under titlen: alle tiders børn.

Med projektet vil vi tilbyde børn (og voksne) aktivt at gå ind i et arbejde med at undersøge børns vilkår før og nu.

Ovennævnte museer vil være konsulenter og stå til rådighed med udstillingsmuligheder på museerne, men det er vort håb, at der rundt om i amtet på skoler, i forsamlingshuse m.m. vil blive igangsat undersøgelser og udstillinger.

Vores udgangspunkt er ønsket om at få børn til selv at undersøge deres historie og kultur: at samle oplysninger, bearbejde og formidle dem.

Et børneforskningsprojekt udført af børn, og i videst muligt omfang på børnenes egne præmisser. En aktiv form for historietilegnelse.

I skolernes efterårsferie vil der på museerne tilbydes arrangementer, arbejds- og udstillingsplads for børn.

Til projektet har Storstrømsamtets museumsråd udarbejdet :

Idéhæfte til undersøgelse af børns historie og kultur.

En plakat, der fungerer som miniudstilling, med mange fotos af børn

og endelig en dias-serie: alle tiders børn, med billeder fra plakaten.

Statens Museumsnævn

Statens Museumsnævn afholder møde med amtsmuseumsrådene og museernes prganisationer den 25.- 26. oktober på Hindsgavl ved Middelfart. Dagsorden og mødeindkaldelse udsendes i september.

RÅDIGHEDSSUMMEN "1978"

I finansåret "1978" blev rådighedssummen 1.435.800 kr., svarende til 7% af statens tilskud til de selvejende og kommunale museer (L 304/1976, § 5).

Der indkom ansøgninger på 3.709.598 kr. ialt, og deres fordeling på de forskellig formål ligesom den endelige indstillings fordeling er vist nedenfor.

Ansøgningerne er fordelt efter de formål, der er anført i § 5 i L 304/1976, og procentvis fordeler indstillingerne af ansøgningsbeløbene sig således (1. kolonne angiver procentfordelingen i indstillinger, 2. kolonne i ansøgningerne):

Formål	indst.	ans
1. Fælles formål	37	26
2. Kulturformidlende arbejde	2	3
3. Indkøb af kunst og anskaffelse af museumsgenstande	11	7
4. Særlige konserveringsarbejder og museumstekniske forbedringer	35	54
5. Enkelte museers løsning af særlige opgaver	11	9
6. Midlertidig støtte til enkelte museer	4	1

Statens Museumsnævn	
Museumslovens indkøring	148.570
Museumsmagasinet	70.000
Dansk Kulturhistorisk Museumsforening	
Museumskursus 1979	135.000
Foreningen af Kunstmuseer i Københavnsområdet	
Tilskud til kursus på Kobæk Strand 1978	7.788
Dansk ICOM/Museologisk Forening	
Naturhistorisk-arkæologisk gruppes sommermøde 1978	8.100
Dokumentationsgruppen, udarbejdelse af museologisk ordbog	4.000
Statens Museum for Kunst, Thorvaldsens Museum, Aarhus Kunstmuseum, Willumsens Museum m.fl.	
Afholdelse af kursus for omvisere 1979, incl. rapport	9.000

Kunstmuseernes Børneudstilling 1979
10 danske kunstmuseers samarbejde om børneudstillingsprojekt i anledning af det internationale børneår 1979 30.000

Deltagelse i møde i International Committee for Museology i Polen 1979, Villy Toft Jensen 2.500

10110
Orlogsmuseet
Flytteudgifter 85.000

18101
Søllerød Kommunes Museum
Konservering og rekonstruktion af grav 8, stenalderpladsen Bøgebakken, Vedbæk 30.000

21301
Gilleleje Museum
Anskaffelse af montrer 10.000

21901
Nordsjællands Folkemuseum
Tilskudsnedgang 468

22301
Hørsholms Egns Museum
Tilskudsnedgang 2.681

22701
Nivaagaards Malerisamling
Udgivelse af katalog 15.000

26501
Roskilde Museum
Sølvhovedvandsæg af Roskildemester 2.124

32301
Kalundborg og Omegns Museum
Ole Ring-maleri: Kalundborg set fra Gisseløre 15.500

32701
Odsherreds Museum
Kunstnerisk medhjælp til udarbejdelse af en ny basisudstilling i Høve 35.000

33501
Sorø Amts Museum
Driftstilskud i overgangsfase til professionalisering 25.000

36302
Lolland-Falsters Kunstmuseum
Vilh. Bendz-billede: Kirken i Ramsau 20.000

36501
Møns Museum
Konservering af billede samt af fugleskydningsskiver fra 1800-tallets begyndelse 12.000

36502
Liselund Gl. Slot
Afdækning og retouchering af "Abeværelset"s møblement 30.160
Konservering af 3 jernovne 14.000
1 thermohygrograf 2.800

37701
Thorvaldsens Samling på Nysø
2 thermohygrografer 2.800

39701
Sydsjællands Museum, Vordingborg
2 brandsikre arkivskabe af stål 15.000

42101
Willemoesgårdens Mindestuer
Tilskudsnedgang 5.451

43301
Vestfyns Hjemstavnsgaard
Tilskudsnedgang 373

44501
Middelfart Museum
Nyopstilling af museets afdeling med marsvinefangst 13.400

47501
Langelands Museum
Dækning af illustrationsudgifter i publikation 15.600

51501
Haderslev Museum
Air-abrassive instrument til konserveringsværkstedet 30.000

56102
Esbjerg Kunstforenings Samling
3 hængemappeskabe med mapper 5.000

57701
Vejen Kunstmuseum
2 skuffemøbler til opbevaring af grafik og tegninger 7.900

57701
Ølgod Museum
Planlægning og indretning af nyt museum (tidligere bevilget 42.000 kr.) 42.000

60701
Fredericia Museum
En empire lysstabelholder af sølv 790
En rokoko kandisskål af sølv 10.000

61901
Glud Museum
Tilskudsnedgang 2.314

10011
Museumsrådet for Ringkøbing amt
Undersøgelse af boligformer i Ringkøbing amt 25.000

66102
Holstebro Kunstmuseum
Samarbejde med andre museer i amtet vedr. udstillinger i efteråret 1978 — 14.700

66501
Lemvig Museum
Anskaffelse af AV-udstyr — 12.000

66701
Ringkjøbing Museum
Kamera med tilbehør — 6.000

73102
Randers Kunstmuseum
Tilskudsnedgang — 14.712

74301
Silkeborg kulturhist. Museum
Registrering af genstande overtaget fra museet "Vrads Sande" — 15.000
PVC-kar på stålstativ til konservering af træ — 8.000

74302
Silkeborg Kunstmuseum
Asger Jorn-billede — 40.000
Merværdiafgift for samme — 10.000

74702
Gl. Estrup Herregårdsmuseum
Konservering af malerier — 25.000

75101
Forhistorisk Museum, Moesgård
Glødeovn til konservering af jordfundne jerngenstande — 14.000

75102
Aarhus Kunstmuseum
Christen Købke-studie — 25.000
Tilskud til udstilling omkr. temaet "dyr" i forbindelse med Skandinavisk Museumsforbunds kongres i Århus, juni 1979 — 35.000

10013
Museumsrådet for Viborg amt
Registrering af topografiske billeder fra før 1900 i samtlige museer og arkiver i og uden for amtet, aflønning af medhjælp — 40.000

10013
Viborg Amts Konserveringsanstalt
Apparatur til behandling af jordfundet, rustent jern — 14.000

78301
Fur Museum
Fotokopieringsmaskine — 15.000

78701
Museet for Thy og V.Hanherred, Thisted
Udgravning af skibsvrag i Kollerup — 50.000

79101
Viborg Stiftsmuseum
Opbygning af fællesmuseal udstilling — 40.000

79102
Skovgaard Museet, Viborg
Niels Larsen-Stevns-billede: Kristus helbreder en Spedalsk — 30.000

80701
Østvendsyssel Hjemstavnsmuseum
Tilskudsnedgang — 1.493

82101
Vendsyssel hist. Museum
Konservering af prøvebøger (kniplinger, bånd m.v.) — 12.500

82701
Limfjordsmuseet, Løgstør
Retablering af tyverialarm — 10.892

86101
Vesthimmerlands Museum, Års
Registrering af Søren Nielsens oldsagssamling — 13.756

90901
Grønlands Landsmuseum
Vikar for konservator Gerda Møller — 4.412
Byggesag, Kolonihavnen — 50.000
Trykning af registreringssystem — 25.000
Etablering af sikringssystem i Stenpakhuset — 19.000

Stenalder

Esbjerg Museum
Maj-juni 1979: Kjersing: §49-udgravninger af overpløjede høje på et fremtidigt industriområde, mestendels høje fra enkeltgravskultur. Under ledelse af stud.mag. Michael Lauenborg.

Langelands Museum, Rudkøbing
I Møllegabet ud for Ærøskøbing er undersøgelsen af den submarine ertebølleboplads blevet fortsat med stort udbytte. Fra en række nyetablerede profiler er udtaget yderligere materiale til naturvidenskabelige analyser og til datering af bosættelsen. Prøvegravninger i udvalgte områder af bopladsen og udsmidslaget har samtidig medvirket til at tegne et efterhånden ganske klart billede af stedets topografi i sen atlantisk tid og har forøget oldsagsmængden betydeligt. Af vigtigere fund af trægenstande kan nævnes dele af en meget smukt forarbejdet bue, adskillige lystergrene med fragmenter af tilhørende (?) stager, et velbevaret ovalt flåd med isiddende spundet og tvundet fiskeline, et kølleskaft m.v. Ben- og takmaterialet er også blevet betydeligt forøget bl.a. med et stort antal trykstokke og prene samt flere knogler af storhval og marsvin. Marvslåede menneskeknogler er fremkommet også ved dette års undersøgelser. Antallet af flint- og stenredskaber har som vanligt været ganske overvældende.

Undersøgelse og retablering af jættestue ved Helletofte, Langeland.
Ved Skovtofte jættestuen, Bøstrup sb 28 a er undersøgt et resterende parti af offerlaget, ved den iøvrigt i 1948 undersøgte jættestue. Der fandtes et rigt primært offerlag af tidlig MN tragtbæger keramik, samt flere senere ofre i form af tyknakkede økser og mejsler. Endvidere blev højen, der flere steder var skæmmet af store væltede træstød, genetableret,

Ved Pederstrup tæt vest for Spodsbjerg har museet i linieføring for en kommende motortrafikvej indledt undersøgelse af en hidtil ukendt, mellemneolitisk boplads.
Pladsen der ligger på en bakkefod ud mod en mose, har efter 10 dages gravning, på bakkeskråningen åbenbaret kraftige kulturlag med mange oldsager og bevarede dyreknogler. I mosen er påvist righoldigt udsmidslag med førsteklasses bevaringsforhold for såvel ben som træ. Af dette lag er foreløbig fremdraget adskillige bearbejdede træstykker, benredskaber og rige faunalevn, samt skårhobe og flintsager - heriblandt et dolkøksefragment.
Dateringen synes at være MN III (Bundsø)

Kulturhistorisk Museum, Randers
vil i september måned igen foretage undersøgelser i Dyrholm-pladsen - bistået af bl.a. Nationalmuseet 8. afd.

Stenalder/Broncealder

Haderslev Museum
Hjordkær v. Rødekro.
Pr. 10.8. har museet afsluttet en større undersøgelse af en gruppe overpløjede høje fra sten- og broncealder. Af de udgravede anlæg skal især fremhæves en hjulgrav fra senneolitisk tid.

Broncealder

Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Maribo
I april/maj udgravedes for en bevilling fra Fortidsmindeforvaltningen en overpløjet høj ved Kirkhøjgård, Slemminge s., Musse hd. Det centrale anlæg var en stensat grav med svære kantsten og stenbelagt bund. Graven var tom, men efter konstruktionen at dømme ældre broncealder. Desuden fandtes en sekundær grav fra yngre broncealder.

Broncealder/Jernalder

Bornholms Museum, Rønne
På Bjørnebakken, Klemensker sogn, foretog stud.mag. Finn Ole Nielsen med støtte fra Fortidsmindeforvaltningen en undersøgelse af en stærkt truet stenrøse fra overgangen mellem bronce- og jernalder. I røsen var der efter den oprindelige anlæggelse foretaget flere påbygninger samt hensat flere grave, således at anlægget var meget kompliceret at udrede. Bortset fra lerkar fra de mange begravelser blev der ikke fundet andet i gravene.

Vejle kulturhistoriske Museum
I juni undersøgtes i samarbejde med Nationalmuseets 1. afd. en del af en fredet gravhøj af en højgruppe på 6 høje, beliggende på en større naturlig banke, Store Bavn, ved Vorbasse. Undersøgelsen er et led i de bebyggelsesarkæologiske undersøgelser ved Vorbasse for at lokalisere gravpladserne til de udgravede landsbyer.
Højen var en 40 cm høj stenrøse, omgivet med en randstenskæde med en diameter på 10 m. I centrum fandtes en delvis urørt centralgrav med en type VI-flintdolk, der daterer stenrøsen til ældre broncealder. Lige udenfor randstenskæden fandtes en nedgravet stenkiste med et lerkar fra 3.årh.e.Kr., altså samtidig med en af de udgravede landsbyer. I august vil der blive lavet søgegrøfter imellem højene, for at klarlægge om det er en større jernaldergravplads.

Jernalder

Haderslev Museum
Løgumkloster, Mølleparken.
Museet har fortsat undersøgelserne på boplads med jernudvindingsgruber fra yngre romersk jernalder. De fremkomne huse grupperer sig i 2 gårdsanlæg med omgivende stolpehegn.

Vendsyssel historiske Museum, Hjørring
I Grishøjgårds krat i det nordøstlige hjørne af Store Vildmose er undersøgt en offerplads fra ældre jernalder: et ca 8 m2 stort, op til 15 cm tykt skårlag omkring en (i nyere tid bortsprængt) stor sten. Undersøgelsen blev ledet af stud.mag. Anne Preisler.

Lollands-Falsters Stiftsmuseum, Maribo
I maj foretoges prøvegravning i forbindelse med besigtigelse af en tomt af en ikke tidligere registreret høj ved Engestofte, Musse hd. Anledningen var, at dele af en yngre romersk jernalders brandgrav herfra var indleveret til Stiftsmuseet.
Gravningen bragte endnu en urnegrav for dagen, men fra førromersk jernalder per.III I urnen lå en del jerngenstande, som er til røntgenfotografering på konserveringsanstalten i København. En foreløbig gennemlysning antyder, at her er tale om en våbengrav.

Ringkjøbing Museum
Efter anmodning fra Nationalmuseet 2. afd., har museet i maj opmålt nogle profiler ved Sdr. Vium kirke i forbindelse med kirkens restaurering. Ved sydsiden af koret fandtes en grav fra yngre romertid dækket af et dyrkningslag og tilsandingslag, der er ældre end kirkens opførelsestid.

Silkeborg Museum
Ved museets undersøgelser af overpløjede høje i Vinding fremgår hos gdr. John Østergård en gravhøj, primært anlagt i ældre romertid. Centralt i højen lå en 3x4 m stensat dobbeltgrav og blandt fundmaterialet kan nævnes 24 lerkar, sværd, knive m.v., i nabograven lå knoglrester af en mand, der var medgivet lo lerkar, sværd, sporer m.m. Højens øvrige grave var tilsvarende rige. Ved højfund fandtes brandgrave fra samme periode, en af dem indeholdt ornamenterede broncer, muligvis importgods.

Vejle kulturhistoriske Museum
Ved Firehuse, Ødsted undersøgtes i juni 4 affaldsgruber med et stort keramikmateriale fra tidlig førromersk jernalder. Undersøgelsen foretoges i forbindelse med vejanlæg.

Aalborg historiske Museum
Museumsrådet for Nordjyllands amt og Aalborg historiske Museum har i juni måned indledt undersøgelsen af en stor gravplads med ca 300 jordfæstegrave fra sen yngre romersk jernalder/ ældre germansk jernalder. På området ligger også 2 neddybede langhuse fra ældre romersk jernalder. Undersøgelsen forventes at fortsætte indtil vinter og genoptages i 1980. Gravningen foregår ved Sejlflod i Østhimmerland.

Ubestemt oldtid

Bornholms Museum, Rønne
På en mark tilhørende Runegaard, Åker sogn, er der ved pløjning påtruffet brændt lerklining, brandpletter og jættestuekeramik samt meget flintaffald. En prøvegravning viste flere velbevarede lergulve og brandgruber med megen jættestuekeramik. Om gulvene og gruberne tidsmæssigt hører sammen er endnu uvist, men en senere undersøgelse efter høst vil sikkert afklare dette.

Svendborg og Omegns Museum
I august har museet registreret fund af oldsager på Skarø i forbindelse med besigtigelser på øen.

Vejle kulturhistoriske Museum
Ved Lunderskov undersøgtes en meget udpløjet formodet gravhøj. Der fandtes ingen gravanlæg, men i undergrunden fandtes flere gruber, bl.a. et større ildsted. Der fandtes kun enkelte lerkarskår, der desævrre ikke kan dateres nøjere.

Middelalder

Bornholms Museum, Rønne
På et areal mellem Snorregade og Teaterstræde i Rønne er der i august blevet gravet og opmålt en profilgrøft for om muligt at konstatere lag fra byens middelalder. Anstrengelserne gav i år bedre resultat, idet lag med 13-1400 tals keramik samt spor af bebyggelse på stedet blev fundet. En borgerkrigsmønt daterer yderligere fundet til ikke senere end de første årtier af 1400.

Haderslev Museum
Åstorp v. Christiansfeld.
Undersøgelse af en trekantet, træbygget brønd fra middelalderen. I samarbejde med Fortidsmindeforvaltningen.

Museet på Koldinghus
Som et led i genopbygningen af Koldinghus er der i samarbejde mellem Fortidsmindeforvalt-

ningen, Nationalmuseets 2. afd. og Museet på Koldinghus indledt en arkæologisk undersøgelse af kældrene under slottets syd- og østfløj. Daglig leder af udgravningen er cand.mag. Vivi Jensen.

Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Maribo
I august udgravedes i en have på hjørnet af Adelgade/Gl. Torv i Nysted en jordgrav af senromansk type, udhugget i den betonagtige undergrundsler: (firkantet nedgravning til krop, buet apsis til hoved). Skelettet heri er velbevaret.
Graven fremkom ved anlægsarbejde i området lige op til kirkediget. Andre knoglefund i denne samt i nabohaven fortæller, at kirkegården tidligere må have straks sig længere ned mod Gl. Torv. De ældste dele af Nysted kirke er gotiske.

Svendborg og Omegns Museum
I juni påbegyndtes udgravningen af det forlængst nedrevne St. Anne Kapel ved den hellige kilde i Lørup, Ryslinge sogn. Undersøgelsen finansieres af Fyns amt og Ryslinge kommune som led i de beskæftigelsesfremmende foranstaltninger for unge arbejdsløse. Udgravningen har indtil nu afsløret, at bygningsrester ikke forefindes - kun fundamentsgrøften, der fortæller om en rektangulæg bygning på ca 100 m² indvendig. Arbejdet fortsætter foreløbig til udgangen af september.

Naturhistorie

Midtsønderjyllands Museum, Gram slot
Museet udgravede i april-maj kraniet og de forreste dele af et øvre miocænt (5-6 mio. år gammelt) bardehvalskelet fra Gram teglværksgrav. Fundet er det hidtil bedst bevarede og mest fuldkomne fra Danmark. Den øvrige del af skelettet vil blive udgravet i løbet af efteråret.

Nyere tid

TOPOGRAFI
Viborg Stiftsmuseum
Som gave modtaget album med avisudklip, fotografier, tegninger o.l. Ca 1800-ca 1930, om familien Bruun og Viborg. Fra forstander Poul Madsen, Grønlænderhjemmet, Hellerup.

LÆGEVÆSEN
Sæby Museum
Hvad man troede mistet ... Den komplette samling af glas, samt det øvrige inventar, der 1886-1972 har været i brug ved Sæby Jernkilde, er uventet dukket op, og nu tilgået museet.

LEGETØJ
Bangsbomuseet, Frederikshavn
Museet har fra et dødsbo modtaget en stor samling gammelt legetøj. Nævnes kan sceneri i æske med legende børn udskårne i hyldemarv, en samling bemalede, støbte tinsoldater fra o.1910, en større samling støbte, bemalede dyrefigurer i bly, dukkestel fra 1880, dukkemøbler i elfenben, dukker fra perioden 1180 - 1910 o.m.m.

MUSIK
Spillemands- Jagt- og Skovbrugsmuseet, Rebild
Fra Thekla Jeppesen, Ny Solbjerg er modtaget en håndskrevet nodebog der har tilhørt spillemand Morten Pedersen, Hulsiggård v. Frær. Desuden er nodesamlinger gennemset og registreret - lånt af følgende: Fru Krogh, Østrup-Otto Jensen, Århus og Else Sørensen, Horsens. I forbindelse med indsamling af sanglege er materiale lånt og gennemset hos fru lærer Regnar, Ullids.

SØFART OG FISKERI
Bangsbomuseet, Frederikshavn
Til søfarts- og fiskeriafdelingen er indkøbt 1 cyl. - 4.takts "Hein" motor på 8 HK, der i 1962 blev indsat i fiskermotorfartøjet "Gerda" af Frederikshavn. Motoren er efter reparation og konservering fuldt køreklar.

Langelands Museum, Rudkøbing
I forbindelse med en undersøgelse af motorfabrikken "Danmark"s produktion i Rudkøbing i tidsrummet 1906-1959 er der indkøbt en 5-7 HK bådmotor fremstillet i 1957. Motoren vil blive renoveret med henblik på udstilling. Museet hører gerne fra andre museer som har kendskab til eksisterende "Rudkøbing"-motorer.

Struer Museum
Som gave fra Den danske Banks Struer afdeling har museet modtaget 10 store akvareller af skibe, som har haft hjemsted i Struer. Akvarellerne er udført af marinemaleren Otto Stoltenberg, Kalundborg, efter dennes egne skitser eller efter forlæg i andre samlinger.

Svendborg og Omegns Museum
Som testamentarisk gave efter frk. Marie Pedersen, Strandvejen 73, Svendborg har museet modtaget toldkrydseren "Viking", bygget 1896 som den sidste eksisterende sejlskibstoldkrydser. Skibet leveredes i tip-top stand med fuld rig med alle udgifter betalt af boet. Desuden er der hensat et beløb på 300.000 kr., hvis afkast skal anvendes til fartøjets vedligeholdelse. Skibet skal fungere som museumsskib, og der er udarbejdet en fundats

med de nærmere regler for bevaring og anvendelse. Eksperter har karakteriseret "Viking" som et af Nordeuropas bedst vedligeholdte veteranskibe.
Alt inventar er netop blevet færdigregistreret og fotograferet.

LANDBRUG
Svendborg og Omegns Museum
Ved en besigtigelse på Skarø erhvervedes en del landsbrugsredskaber til samlingerne - alle med proveniens på Skarø.

HUSDYR
Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup, Auning
Til arkivet er indgået en samling dyrlægejournaler fra en praksis i Trustrup, Djursland. Journalerne dækker perioden 1944-1966, med oplysninger om: ejer, patient og diagnose, medicin/behandling, honorar og kørselshonorar.

HÅNDVÆRK OG INDUSTRI
Bornholms Museum, Rønne
I Bondegade 2 i Rønne, hvor pottemageren Niels Nikolaisen boede fra 1731-44, blev i sommer foretaget en lille prøvegravning for at finde rester af denne pottemagers keramikaffald, men resultatet var desværre negativt.

Esbjerg Museum
8.8. hjemtoges et komplet møbelpolstrerværksted fra ejendommen Skolegade 27, hvorfra også fast inventar fra en lejlighed fra ca 1895 blev hjemtaget.

Juni 1979 har museet besigtiget Esbjerg Hermetikfabrik, hvorfra der er mulighed for at erhverve et repræsentativt udvalg af ældre maskineri og tilbehør til arbejdsgangen, stammende fra en periode ca 1919 til ca 1960.

Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup, Auning
Blandt de indgåede genstande kan særligt nævnes en dansk fremstillet traktor, Saxon-pony, fra A/S Chr. Andersens Maskinfabrik i Holbæk. Traktoren er fremstillet i perioden 1951-57.

Morslands historiske Museum, Nykøbing Mors
Museet har fra fhv. møbelsnedker Henry Rasmuseen, Nykøbing Mors, modtaget et komplet møbelsnedkerværksted, indrettet og brugt i tiden 1915-1960.

Skive Museum
Museet har som gave modtaget et urmagerværksted stammende fra Salling.

Sæby Museum
I juni ophørte produktionen på byens ældste industrivirksomhed. Sæby Jernstøberi. Ved samarbejde med Frank Poulsen, Dansk Filmjournal, er de forskellige arbejdsprocesser blevet filmet, ligesom museet har dokumenteret disse fotografisk. Desuden er der hjemtaget en del genstande og der arbejdes på at få foretaget optegnelser med enkelte arbejdere.

BEBYGGELSE
Skanderborg Museum
Ved Skanderborg Slotskirkes vestmur har museet undersøgt resterne af et trappeanlæg, som har ført ned til slottets vinkælder.

INDBO
Øregård Museum, Hellerup
Fra familien Olsen, Skovshoved er modtaget nogle sølvsager.

TEKSTIL
Esbjerg Museum
I februar 1979 fik museet 2 gode samlinger af broderier fra tiden 1880-1940, således, at museets samling af borgerligt broderi nu dækker næsten alle typer og teknikker.

Museet på Koldinghus
Museet har indledt en indsamlingskampagne omkring hørdyrkning og hørforarbejdning, især på Koldingegnen og med særlig henblik på nyere tids forhold omkring Kolding Hørfabrik. I undersøgelsen er inddraget en række tidligere medarbejdere ved Kolding Hørfabrik.

Spillemands- Jagt- og Skovbrugsmuseet, Rebild
Fra fhv. overlærer Harald Jepsen, Randers har museet modtaget 17 dukker iklædt forskellige kvindedragter (folkedragter). Jepsen har selv fremstillet dukkerne af originale håndvævede stoffer, samt kopier af smykker m.m.
Til museet er ligeledes skænket et underskørt og et sjal, der har tilhørt Nielsine Jacobsen, Vive Mølle. Endvidere en uniformsjakke (DSB) fra banemand Barenhold Lund, Skørping.

Skive Museum
har som gave modtaget en del tekstiler stammende fra Salling.

Svendborg og Omegns Museum
Ved en besigtigelse på Skarø erhvervedes til

samlingerne en del tekstiler - alle med proveniens på Skarø.

FILM

Det danske Filmmuseum, København

Museet har som gave modtaget Robert Dinesens personlige scrapbøger. Robert Dinesen, der døde i 1972, virkede som skuespiller og instruktør i Danmark og Tyskland. Indtil sin død boede han i Vest-Berlin, og det er hans enke, skuespillerinden Margareta Schön, der har skænket scrapbøgerne til museet.

Kunst og kunsthåndværk

Frederiksborgmuseet, Hillerød

Erhvervelser:

Portræt af spuespillerinden Ella Ungermann, udført af Herman Vedel 1906.
Portræt af A.G. Moltke, udført af C.G. Pilo.
Broncestatuette af Erling Bløndal Bengtsson med cello, udført af Gottfred Eickhoff.
Dødsmaske af Martin Andersen Nexø, udført af billedhuggeren Knud Nellemose. Gave fra Knud Nellemose.
Buste af minister Peter Skov, udført af Max Meden. Gave fra fru Ann Bohr.
2 gouacher af Frederiksborg slot, udført af Johan Jacob Bruun.
"Holmgangen på Samsø", udført af Anker Lund. Gave fra grosserer F.E.M. Gaardon og hustru Lydia Gaardons Fond.

Herning Kunstmuseum

Gave fra Ny Carlsbergfondet: Richard Mortensen: "Le ratton disparu dans son double espace", 1974, 129x161. Maleri - olie.

Holstebro Kunstmuseum

Køb for egne midler:
1 mappe med grafik "Violet Sol".
Henry Heerup: "Hyldetræet", 1946, olie på lærred, 99x139 cm
Henry Heerup: "Radiomanden", skraldemodel, 1943, bemalet træ, metal.
Henry Heerup: "Flagermus", skraldemodel, træ med voksdug og tegnesøm.

Kunstindustrimuseet, København

Erhvervelser:

Billedtæppe "Hjemve". komponeret og udført af Berit Hjelholt 1978. Gave fra Gutenberghus Gruppen.
"Te mmoku" (teskål) af glas. Udført af japaneren Kyokei Fujita 1978. Gave fra Ny Carlsbergfondet.
Lakeret kabinet på fod af udskåret og forsølvet træ. England 169oerne. Gave fra Ny Carlsbergfondet.

Randers Kunstmuseum

Nyerhvelser:

Arne Haugen Sørensen "De ophængte (de tror de flyver)", 1976. Gave fra Ny Carlsbergfondet.
Svend Hauptmann "Collage" 1968. Gave fra Ny Carlsbergfondet.
Harald Leth "Fra væddeløbsbanen". Gave fra Ny Carlsbergfondet.
Egon Fischer "Kisteskulptur" 1964. Gave
Egon Fischer "Bevægelig skiveskulptur". Gave.
Egon Fischer "Ringe i jern". 1964. Gave.
Egon Fischer "To farvet form". 1967. Gave.
Arne Haugen Sørensen: 4 træsnit "Liggende dame" (heraf 3 unika).

Vejen Kunstmuseum

Nyerhvervelse:

Ejnar Nielsen: "Mennesker lytter til klokkerne, som ringer dagen ned". malet 1899-1900. 2.30x3.20. Erhvervet med midler fra Ny Carlsbergfondet hos godsejer Bie Nielsen, "Stenalt", Randers.
Nyerhvervelsen er en værdifuld forøgelse af museets linje af Ejnar Nielsens hovedværker.

Københavns Bymuseum

Afdelingssygeplejerske fru Dagny Jensen har overladt museet en del billeder, udført af hendes far, "Babermaleren" John Christensen (1896-194o). Det drejer sig om seks malerier fire akvareller og tre tegninger. En del af motiverne er fra malerens sommerhus i Vridsløsemagle, andre er interiører med figurkompositioner, et tegnet selvportræt samt malede portrætter af professor Gudmund Hatt (1935), maleren Søren Hjorth Nielsen (1937) og maleren Wilhelm Freddie (1935).

Øregård Museum, Hellerup

Nyerhvervelse:

H.G.F. Holm: Teltene i Charlottenlund (købt hos Bruun Rasmussen).

Etnologiske undersøgelser

Esbjerg Museum

1.3.1979 afsluttedes en registrering af det fysiske miljø i 11 stationsbyer i Ribe amt. Arbejdet var led i et projekt "Dokumentation af vestjyske Stationsbyer", som gennemføres for en bevilling fra Statens Museumsnævn.

11.6.1979 påbegyndtes den etnologiske del af undersøgelserne af landsbyen Hostrup NV for Esbjerg. I løbet af juni-juli vil alle husstande blive besøgt og interviewet, hvorefter udvalgte landbrug vil blive nær-registreret i løbet af efteråret.

79. 9-6

Nationalmuseet, Dansk Folkemuseum
foretager ved mag.art. Birgit Vorre en undersøgelse og registrering af udvalgte boligmiljøer som et pilotprojekt for fremtidige samtidsundersøgelser. Som undersøgelsesområde er valgt Herlev for at registrere de ændringer, der er sket i hovedstadens nærhed.

Permanente udstillinger

22. Fredericia Museum
Museets krigsmindesamling genåbnes den 19. november efter endt nyopstilling og omordning.

28. Langelands Museum, Rudkøbing
Museet har afsluttet istandsættelsen og opstillingen af agterspejlet fra galeasen "Ellen" af Ommel. Agterspejlet er opstillet i gården bag museets særudstillingslokaler i Østergade 25. Samtidig med opstillingen af agterspejlet fik gården en tiltrængt overhaling således at den kan bruges til udstillingsformål.

40. Nationalmuseet, Dansk Folkemuseum
Efter en omfattende istandsættelse af udstillingsrummene er museets samling af dansk bondekultur blevet genåbnet.

Særudstillinger september

3. Try Museum
Særudstilling om Try museum 1929-79 i anledning af jubilæet 20. oktober
15.8. - 1.11.

5. Nordjyllands Kunstmuseum, Ålborg
Elsebeth og Kjeld Ussings samling (Addie Köpcke, Niki de Saint-Phalle, Diter Rot, Albert Mertz, Gunnar Aagaard Andersen)
24.8. - 30.9.

Wilh. Freddie's tidligere arbejder (3o'erne og 4o'erne)
Fine Art Exhibitions, Bruxelles.
19.9. -

6. Morslands historiske Museum, Nykøbing M.
"Barndomslandet"
15.9. - 28.10.

7. Skive Museum
Kunstudstilling: Alix Haxthausen, Sigfred Mai og Agnethe Therkildsen
8.9. - 23.9.

Edvard Matwijkiw. 29.9. - 21.10.

11. Kulturhistorisk Museum, Randers
"Hverdagskvaler, hverdagsglæder" - en keramikers arbejder. En udstilling af keramikeren Sys Thomsen.
15.9. - 4.11.

12. Randers Kunstmuseum
Grafik fra Brøndums Forlag (Randers Kunstforening).
9. - 23.9.

"Amerikanerens Endeligt". Omkring Eckersbergs marine "Kamp mellem engelsk og amerikansk fregat 1813"
15.9. - 17.11.

14. Herning Kunstmuseum
Nyophængning pr. 29.6.1979.
Ophængningen giver et overblik over dansk og international kunst i perioden 1950-70. Både den yngre konkretisme og konstruktivismen er bredt repræsenteret. Endvidere indgår et større antal arbejder af danske ekspressivister samt af mere traditionelt arbejdende kunstnere i samlingen.
Til 1.1.1980.

15. Carl-Henning Pedersen og Else Alfelts Museum, Herning
Nyophængning - Påsken 1979
2 særlige afsnit af Carl-Henning Pedersen og Else Alfelts arbejder. Malerierne har en sammenhæng farvemæssigt. For Carl-Henning Pedersens vedkommende er det den blå farve og for Else Alfelt den gule farve, der er dominerende.
Til 1.4.1980

19. Vejle Kulturhistoriske Museum
"Kulturen leve - men hvordan".
til 28.10.

"Jernalderlandsbyen"
Udstillingen viser resultatet af 5 års udgravninger i Vorbasse. De skiftende landsbyer fra Kr.f. til 5. årh. e.Kr. og de store vikingetidsanlæg fra 8.-11.årh. En stor del af fundene fra bebyggelserne vil blive udstillet.
I 1978 fandtes en af de tilhørende gravpladser med flere rige grave, også dette materiale vil være udstillet.
14.8. - 30.12.

20. Vejle Kunstmuseum
Censureret efterårsudstilling E-79
8.9. - 7.10.

21. Esbjerg Museum
Udstillingen "Australiens indfødte" er forlænget til 1.11.

22. Fredericia Museum
"Fra bryggers til tappehal. Træk af ølbrygningens udvikling". I anledning af åbningen af Fredericia Bryggeri.
15.9. - 21.10.

24. Museet på Koldinghus
Hør - hørdyrkning og hørforarbejdning i Danmark.
maj - december 1979

25. Midtsønderjyllands Museum, Gram Slot
Tryksager fra Imprimerie Clot Bramsen et George. I udstillingen indgår bl.a. 8 litografier af Asger Jorn.
25.8. - 20.9.

Havets kæmper - hvalerne. Planche-udstilling om de nutidige hvaler og deres levevis. Udstillingen er udlånt fra Naturhistorisk Museum i Århus.
til 30.9.

26. Haderslev Museum
"Fortid og Fritid" - til 22.9.

27. Svendborg og Omegns Museum
"Kriminalitet og Politi i 200 år på Sydfyn" er blevet udvidet med effekter fra Toldirektoratet og Frihedsmuseet.
Til 31.10.

28. Langelands Museum, Rudkøbing
"Postkort" - til 30.9.

35. Øregård Museum, Hellerup
"Familien Søbøtker på Øregaard", særudstilling af malerier og pasteller af Jens Juel, Eckersberg, Hans Hansen og E. Metcalf, forestillende medlemmer af familien Søbøtker. Johannes Søbøtker (f.1777), storkøbmand, lod landstedet Øregaard - det nuværende museum - opføre 1806.
Til 12.9.

38. Kunstindustrimuseet, København
Direkte Kopi. Tegneren Ib Spang Olsen.
4.9. - 7.10.

Stentøj af Ivan Weiss. 7.9. - 30.9.

Emigranter. Fotografier af Marian Hirschorn.
8.9. - 25.9.

Nordisk Textiltriennale. 14.9. - 21.10.

39. Københavns Bymuseum
8.-17.9. er festsalen udlånt til Danmarks Kommunistiske Parti, som arrangerer en kunstudstilling i anledning af partiets 60-års jubilæum.

40. Nationalmuseet, Etnografisk Samling
"Det indianske Kammer" - til 21.10.

40. Nationalmuseet, Den Kgl. Mønt og Medaillesamling
I anledning af børneåret en mindre udstilling af mønter og medailler med portrætter af børn.

41. Ny Carlsberg Glyptotek, København
Italiensk kunstbogsudstilling. 7.9.-27.9.

44. Kastrupgårdsamlingen, København
Edvard Munch - malerier fra eventyrskoven samt raderinger, litografier, tegninger.
16.9. - 14.10.

46. Bornholms Museum, Rønne
"Red, hvad reddes kan" - om konservering af malerier. Udstillingen er udarbejdet af konserveringsanstalten ved Aarhus Kunstmuseum i samarbejde med Fyns Stiftsmuseum. I Rønne er udstillingen suppleret med egne konserverede værker, bl.a. Lars Hansens selvportræt, hvis konservering blev genne,-fotograferet.
Til 30.9.

Særudstillinger oktober

1. Bangsbomuseet, Frederikshavn
I samarbejde med Frederikshavn kommunes biblioteksudvalg vises på museet udstillingen "Pejling 79", bestående af moderne finsk kunsthåndværk i sølv, glas, tekstiler, keramik m.v.
Det er 7. år i træk, der på museets vises moderne nordisk kunsthåndværk. Sverige, Norge og Danmark har hver været repræsenteret 2 gange.
5.10. - 28.10.

2. Sæby Museum
Skolernes efterårsferie og året ud er der arrangeret en lille særudstilling om violinbygning, ud fra to lokale violinbyggeres værktøj og produkter.
13.10. - 31.12.

3. Try Museum
Try Museum 1929-79. Til 1.11.

4. Aalborg historiske Museum
"Soldater i Aalborg". En udstilling i anledning af garnisonens 200 års jubilæum. Arrangeret i samarbejde med Tøjhusmuseet.
1.10. - 31.12.

"Nålemageri" En forhalsudstilling om et glemt håndværk.
1.10. - 31.12.

4. Aalborg historiske Museum
Udstilling af grafik. Arrangeret af Ålborg Kunstforening.
3.10. - 14.10.

"Når asfalten gynger". En fotoudstilling om unge.
15.10. - 4.11.

"En udstilling om samvittighedsfanger". Arrangeret af Amnesty International.
20.10. - 28.10.

5. Nordjyllands Kunstmuseum, Ålborg
Leo Thellefsen. 5.10. - 28.10.
Å-udstillingen (Dansk grafik)
6.10. - 21.10.

6. Morslands historiske Museum, Nykøbing M.
"Barndomslandet". Til 28.10.

7. Skive Museum
"Edvard Matwijkiw. Til 21.10.

"Henri Clausen". 27.10. - 18.11.

8. Holstebro Museum
Tvis Kloster. Et cistercienserkloster grundlagt i 1163.
6.10. - 18.11.

9. Holstebro Kunstmuseum
I tilslutning til museets børneårsarrangement vises fotoudstillingen "Vestafrikanske børn i leg og arbejde".
15.10. - 27.10.

10. Viborg Stiftsmuseum
Tekstilbilleder af Line Klok
I Pakhuset.
8.10. - 21.10.

Maleren Svend Erik Ihle, væveren Lisbeth Ihle og guldsmedene Karen Ihle og Jens Eliasen viser forlæg og færdige arbejder inden for maleri, tekstilkunst og guldsmedekunst, inspireret af naturens former og farver. Pakhuset.
23.10. - 28.10.

11. Kulturhistorisk Museum, Randers
"Hverdagskvaler, hverdagsglæder" - en keramikers arbejder.
Til 4.11.

12. Randers Kunstmuseum
"Amerikanerens endeligt" Til 17.11.

"Jørgen i Randers". Skulptur og tegninger af Jørgen Haugen Sørensen. 6.1o.-29.10.

"Rembrandt i Randers". Raderinger af Rembrandt fra de Buhlske stuer.
13.10. til medio jan. 1980.

14. Herning Kunstmuseum
Nyophængning pr. 29.6.79. Til 1.1.1980

15. Carl-Henning Pedersen og Else Alfelts Museum, Herning
Nyophængning påsken 1979. Til 1.4.1980

16. Købstadsmuseet "Den gamle By", Århus
I skolernes efterårsferie vil der i tekstilafdelingen være en udstilling af legetøj og i Sønderborghuset, Havbogade 56 en udstilling af frimærker med børnemotiver.
I Mansardhuset vises i efterårsferien en udstilling af folkedanserdragter i anledning af folkedanserforeningens jubilæum.
13.10. - 21.10.

17. "Moesgård", Århus
Fra efterårsferien 1979 til påskeferien 1980 kan udstillingen "Samfund på underudviklingens vilkår" ses på Moesgård. Emnet belyses med etnografika, billeder og andet materiale fra landsbysamfund i Thailand og Salomons Øerne.
Udstillingen er specielt udarbejdet med henblik på brug i undervisningen i folkeskolens ældre klasser og andre undervisningsinstitutioner for unge og voksne.

18. Varde Museum
Udstilling af maleren Jacob Hübsmann, maleren Per Hübsmann, keramikeren Lisbeth Hübsmann, pottemageren Niels Hübsmann, grafikeren Gitte Hübsmann og keramikeren Jørgen Hübsmann.
1.10. - 31.10.

19. Vejle kulturhistoriske Museum
"Jernalderlandsbyen"
Til 30.12.

20. Vejle Kunstmuseum
Censureret efterårsudstilling E-79.
Til 7.10.

Goya Caprichos og
Oluf Hartmann, skitser og tegninger, forarbejde til aquatinteætsninger.
13.10. - 11.11.

21. Esbjerg Museum
"Australiens indfødte"
Til 1.11.

21. Esbjerg Museum
"Grisen i kulturhistorien", særudstilling udarbejdet af Esbjerg museum.
ca 15.10. - 1980.

22. Fredericia Museum
"Fra bryggers til tappehal. Træk af øl-brygningens udvikling".
Til 21.10.

23. Vejen Kunstmuseum
"Kunst fra privateje".
6.1o. - 28.10.

24. Museet på Koldinghus.
"Hør - hørdyrkning og hørforarbejdning i Danmark".
til december 1979

26. Haderslev Museum
Sønderjyllands Kunstmuseum arrangerer udstilling med Annie Hedward.
1.10. - 31.10.

27. Svendborg og Omegns Museum
"Kriminalitet og Politi i 200 år på Sydfyn.
Til 31.10.

I forbindelse med Svendborg Handelsskoles loo-års jubilæum har museet arrangeret en udstilling, der er offentlig tilgængelig, på Svendborgs nye handelsskole, visende ca loo fotostater med forskellige erhverv fra tidsrummet 1870-1900, foruden en del effekter fra tidligere perioders undervisning - dels folkeskole og dels handelsskole.
1.10. - 31.10.

28. Langelands Museum, Rudkøbing
"Vaskedag".
ca 1.10. - 31.10.

29. Sorø Amts Museum
Engelske bordstel.
1.10. - 31.10.

31. Danmarks tekniske Museum, Helsingør
Museet åbner den 8.10. en særudstilling under titlen "Lys i loo år". Udstillingen markerer dels 100 året for Edisons første glødelampe dels 50 året for starten af den første levedygtige, danske fabrikation af glødelamper.
8.10. -

32. Louisiana, Humlebæk
"Outsidere". Til 11.11.
Italiensk Design. 6.10. - 4.11.

33. Frederiksborgmuseet, Hillerød
"Abildgaard på Frederiksborg".
10.10. - 3.1.1980.

35. Øregård Museum, Hellerup
"Badeliv i Gentofte" - udstilling af hovedsageligt ældre og nyere fotografier.
8.1o. - 21.10.

38. Kunstindustrimuseet, København
"Direkte Kopi". Tegneren Ib Spang Olsen.
Til 7.10.

Nordisk Textiltriennale. Til 21.10.

Forvandling. Keramikeren Jette Arendal Winther og stoftrykkeren Lone Høyer Hansen.
29.9. - 23.10.

Fire danske guldsmede. Helga og Bent Exner. Ole Bent Petersen og Thor Selzer.
5.10. - 28.10.

Naturens Former. Fotografier af Per Bak Jensen, Vang A. Nielsen og Frank Mundt.
12.10. - 4.11.

Molér og mennesker. Fotografier af Kirsten Klein.
27.10. - 18.11.

39. Københavns Bymuseum
Mit København - Ib Spang Olsen tegner og fortæller om hovedstaden, således som han har oplevet den gennem et halvt århundrede.
13.10. - 31.12.

40. Nationalmuseet, Etnografisk Samling
"Det indianske Kammer". Til 21.10.

40. Nationalmuseet , Dansk Folkemuseum
"Børnelege på fliser". I samarbejde med det hollandske teglmuseum It Noflik Sté, Otterlo vises en udstilling af hollandske fliser med fremstillinger af børnelege, suppleret med et udvalg af fliser fra kronprinsesse Louises børneasyl på Østerbrogade med tilsvarende motiver. Til belysning af børnelegene udstilles et udvalg af børnelegetøj.
14.9. - 11.1.

40. Nationalmuseet
Udstilling i forbindelse med børneåret med en foreløbig titel "Fem eventyr".
15.10. - 11.1.

41. Ny Carlsberg Glyptotek, København
Amerikansk fotoudstilling "Edward Weston's Gifts to His Sister".
15.10. - 9.12.

42. Statens Museum for Kunst, Den Kgl. Kobberstiksamling
I forbindelse med udsendelsen af 2. gennemsete og udvidede udgave af Inger Hjorth Nielsens "Danske tegninger", en oversigt med 181 illustrationer, åbner Den kongelige Kobberstiksamling udstillingen "Alle tiders danske tegninger.
13.10. - 6.1.1980

43. Thorvaldsens Museum, København
"Fra Thorvaldsens samlinger".
En udstilling af udenlandske og danske kunstneres tegninger og akvareller, udvalgt af Thorvaldsens store private samling.
15.10. -

44. Kastrupgårdsamlingen, København
Edvard Munch. Til 14.10.

45. Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Maribo
"Et voldsted".
I oktober åbnes på museet en udstilling om resultaterne af den udgravning af det middelalderlige voldsted, Eriksvolde ved Maribo som Nationalmuseets 2. afd. i 1977 foretog for en bevilling til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløshed fra Storstrømsamtet. Nationalmuseets 2. afd. udlåner genstande hertil

Særudstillinger november

1. Bangsbomuseet, Frederikshavn
Juleudstilling "Jul omkr. 1900" med juletræ og legetøj.
24.11. - 30.12.

2. Sæby Museum
"Violinbygning"
året ud.

4. Aalborg historiske Museum
"Soldater i Aalborg"
året ud.

"Nålemageri"
året ud.

"Når asfalten gynger"
Til 4.11.

Udstilling af keramiske arbejder. Arr. af Aalborg Kunstforening.
14.11. - 25.11.

5. Nordjyllands Kunstmuseum, Ålborg
9. internationale tekstil-biennale fra Lausanne.
2.11. -1.1.1980

Nordisk Grafik Union.
9.11. - 30.11.

Moderne østrigsk skulptur.
10.11. - 9.12.

100 års dansk arkitektur.
16.11. - 1.1.80

6. Morslands historiske Museum, Nykøbing M.
"Kunstudstilling"
3.11. - 11.11.

7. Skive Museum
Henri Clausen - til 18.11.

8. Holstebro Museum
Tvis kloster. til 18.11.

10. Viborg Stiftsmuseum
I november viser Viborg Kunstforening skiftende kunstudstillinger i Pakhuset.

11. Kulturhistorisk Museum, Randers
"Hverdagskvaler, hverdagsglæder" - en keramikers arbejder. til 4.11.

12. Randers Kunstmuseum
"Rembrandt i Randers" - til medio jan.1980

Statens Kunstfonds indkøb (Randers kunstforening).
10.11. - 18.11.

"Børn i Randers". Fotoudstilling.
24.11. - jan.1980

14. Herning Kunstmuseum
Nyophængning pr. 29.6.1979.
Til 1.1.1980

15. Carl-Henning Pedersen og Else Alfelts Museum, Herning
Nyophængning - påsken 1979. Til 1.4.80.

17. Moesgård, Århus
"Samfund på underudviklingens vilkår"
til påskeferien 1980

18. Varde Museum
Glaskunstneren Viggo Haaning og akvareller udført af kunstneren Forijol.
15.11. - 31.12.

19. Vejle kulturhistoriske Museum
"Jernalderlandsbyen"
til 30.12.

20. Vejle Kunstmuseum
Goya Caprichos og
Oluf Hartmann
til 11.11.

21. Esbjerg Museum
"Grisen i kulturhistorien"
året ud

"På rejse". Udstillingen er en vandreudstilling udlånt fra Vestsjællands amtsmuseumsråd og fortæller om livet på rejse før de moderne kommunikationsmidler blev taget i brug.
9.11. - 2.1.1980

23. Vejen Kunstmuseum
"Malere fra Ribe amt"
Udstillere: Anders Bruun-Møller, Peter Dahlgren, Jens Arne Hansen, Harald E. Jacobsen, Erling Juhl, Sv. Holm Larsen, Svend Åge Madsen, Hans Morten, Tøns B. Nielsen, Per J. Kr. Pedersen, Ingrid Katrine Sørensen, Egon Swarrer og Bjarke Regn Svendsen.
3.11. - 2.12.

26. Haderslev Museum
Haderslev Kunstforening arrangerer maleri udstilling i
november.

28. Langelands Museum, Rudkøbing
Langelands Kunstforening udstiller.
1.11. - 18.11.

Langelands fotoamatører udstiller.
19.11. - 30.11.

32. Louisiana, Humlebæk
"Outsidere" - til 11.11.

Italiensk design. - til 4.11.

33. Frederiksborgmuseet, Hillerød
"Abildgaard på Frederiksborg"
til 3.1.1980

34. Ordrupgaardsamlingen, Charlottenlund
Monet.
16.11. - 1.1.1980

37. Museet for Danmarks Frihedskamp, København
Museet viser i Kongres-hallen i Herning en stor udstilling om Danmark under besættelsen.
20.11. - 25.11.

38. Kunstindustrimuseet, København
Naturens former. - til 4.11.

Molér og mennesker. - til 18.11.

Moderne hollandsk textil og glas.
2.11. - 2.1.1980

Legetøj. Et udvalg fra legetøjsmuseet i Sonneberg/DDR
9.11. - 2.1.1980

Collager af Niels-Ole Lund.
20.11. - 9.12.

39. Københavns Bymuseum
Mit København - Ib Spang Olsen tegner og fortæller.
året ud.

40. Nationalmuseet, Danske Folkemuseum
"Børnelege på fliser"
til 11.11.

40. Nationalmuseet
"Fem eventyr" - til 11.11.

40. Nationalmuseet
Sølv- og guldudstilling" i anledning af Københavns Guldsmedelaugs jubilæum.
3.11. - året ud.

41. Ny Carlsberg Glyptotek
"Edward Weston's Gifts to His Sister"
til 9.12.

42. Statens Museum for Kunst, Den kgl. Kobberstiksamling
"Alle tiders danske tegninger"
Til 6.1.1980

Særudstillinger december

1. Bangsbomuseet, Frederikshavn
"Jul omkr. 1900" - til 30.12.

2. Sæby Museum
"Violinbygning" - året ud.

Konservering

Bornholms Kunstmuseum, Rønne
Konservatorelev Beate Federspiel har i sommer gennemgået en del af malerisamlingen. Herunder er flere malerier blevet renset, opstrammet og har fået pålimet nye lærredskanter. Mange forgyldte rammer er også blevet repareret.

Midtsønderjyllands Museum, Gram Slot
Inden det nyeste hvalfund fra Gram teglværksgrav blev transporteret til museet, blev det indkapslet i polyurethanskum, der viste sig særdeles velegnet til formålet. Som bindemiddel under konserveringen anvendes stoffet xylamon tilsat kunstharpiks.

Haderslev Museum
har i sommer i en måned haft konservator. studerende Leena Airola, England, til under konservatorens vejledning at behandle nogle broncegenstande fra oldtiden.

Herning Kunstmuseum
Under konservering på Aarhus Kunstmuseum
Asger Jorn: Maleri 1957. 100-80
Richard Mortensen: Maleri 1937. 46x62

Nationalmuseets Konserveringsanstalt, afd. for recente sager, Brede
Ved Teknologisk Instituts fraflytning af komplekset i Hagemannsgade, København, overdroges Institutets undervisningssmedje til Fredningsstyrelsen med henblik på brug i det kommende håndværkscenter.
Smedjen er nu opstillet i Rådvad. Smedjen er bemandet med smed Kaj Ørfjell, som gennem en årrække har beskæftiget sig med smedning i de gamle teknikker. Kaj Ørfjell er indtil videre ansat af Nationalmuseet i afdelingen for recente sager, hvorigennem han er involveret i afdelingens restaurering på såvel museumsgenstande som bygningsrestaureringsarbejder.
Museer og andre som ønsker konserverings- og restaureringsarbejder udført bedes rette henvendelse til: Nationalmuseets konserveringsanstalt, afd. for recente sager, Brede, 2800 Lyngby.
Tlf. 02-853475, lok. 45 ell. 50.

Kulturhistorisk Museum, Randers
Det i nr. 8 omtalte arbejde med konservering af genstandsmaterialet fra museets undersøgelser i Vestergrave er i august forstærket med konservatorelev Knud Bo Botfeldt, der særligt har tilført anstalten fremragende viden til behandling af det meget læder (sko, støvler m.v.). Herligt at sligt kan lade sig gøre i vor-

Svendborg og Omegns Museum
En smuk udskåret norsk kane fra ca 1850 skænket af firmaet Krøyers Enke i Svendborg, og som i sin tid erhvervede kanen, er restaureret og nu udstilllet.

Vejen Kunstmuseum
I maj hjemkommet fra Århus Kunstmuseum konserveringsafdeling efter endt konservering:
Sigurd Swane: "Under de grønne frugttræer"
Elof Risebye: "Spændetrøjen".
Ejnar Nielsen: "Landskab fra Gjern".

Ørslev Kloster, pr. Højslev
I løbet af sommeren er 2 rum og 2 loftsmalerier istandsat. Arbejdet er udført af Museums- og kirkekonserveringsværkstedet i Grønbæk under ledelse af Thomas Bullinger med bistand af konservatoreleverne Kjeld Lynge Jørgensen og Bent Jacobsen samt lokale håndværkere. Arkitekt Hans Langballe har ført tilsyn med arbejdets bygningshistoriske apsekter.

Kunstakademiets konservatorskole, København
har i 1979 haft skolens to første afgange som konservator:
Kurt Rosenkrans Høyer: Mekanisk stabilisering af Rubens panneau. (Kunstlinien)
Birte Rottensten: Study on accelerated aging and the effect of some fugicides on three different types of paper (grafisk restaureringslinie).
Følgende 3 studerende har taget afgang som konserveringsteknikere fra grafisk restaureringslinie:
Nina Michelsen: Pergamentfragmenter fra Hagenskov lens regnskaber.
Ingelise Nielsen: Breve mellem den danske og engelske regent fra før 1700-tallet.
Bjarne Thorsøe: Korttegning fra Christiansø.
Ved optagelse af nye studerende i foråret blev 20 studerende fordelt som følger på skolens 3 linier: Kunstlinien 7, kulturhistorisk linie 7, grafisk restaureringslinie 6.
Fra Finland kommer 1 studerende til kunstlinien, fra Sverige kommer 5 studerende, hvoraf 3 er optaget på kunstlinien, 1 på kulturhistorisk linie og 1 på grafisk restaurerings linie .
Endvidere modtager Konservatorskolen i forbindelse med forskellige projekter i henholdsvis Etiopien, Yemen og Egypten studerende fra disse lande til specialuddannelse.

Bygningsmæssige forhold

Bornholms Museum,
Museets landbrugssamling og vognsamling er nu blevet samlet i udlængerne til Gadegaard i Knudsker, som venligst er udlånt af gårdejer Orla Kofoed, Ladegaard.
Endelig kan vi danne os et overblik over, hvad samlingerne omfatter og dermed udforme en indsamlingsplan for supplering af samlingen.

Købstadsmuseet, Den gamle By, Århus
Fredag den 31. 8. fandt to festligheder sted i "Den gamle By", idet man dels indviede nyindretningen af museets sølvkammer i Aalborggårdens Grotumfløj (montering v. arkitekt Aage Kristensens tegnestue), dels havde rejsegilde på museets seneste genrejsning, en fløj (fra begyndelsen af det 18. årh.) af "Gøyernes Gård" i Næstved (nedtaget i 1956). I næstvedhuset skal med tiden indrettes en legetøjsafdeling og en musikhistorisk samling.

Midtsønderjyllands Museum, Gram slot
Den langvarige restaurering af vestfløjen af Gram slot vil sandsynligvis være tilendebragt med udgangen af 1979, hvorefter opbygningen af de mere permanente udstillinger vil begynde.

Silkeborg Museum
Ombygning og indretning af konserveringsværksted i museets hestestald er nu så vidt fremskredet, at en indflytning vil kunne finde sted midt i oktober.

Sorø Amts Museum
Udstillingsrummet "Det blå køkken" er inddraget til fordel for et værksted.

Spillemands- Jagt- og Skovbrugsmuseet, Rebild
Ved en højtidelighed den 4.8. blev museets nye afdeling "Sdr. Lejehus" beliggende ved den Jyske Skovhave, Skørping, indviet. Ejendommen der er et tidligere skovløbersted, har de sidste ca 2 år været under restaurering, idet Ålborg Ungdomscenter har haft istandsættelsesprojektet som praktisk arbejdsopgave. Statsskovstyrelsen har betalt materialerne, og det er Buderupholms statsskovdistrikt der har udlejet bygningerne til museet.
Stuehuset på "Sdr. Lejehus" er indrettet til funktionærbolig, mens staldbygningen rummer den egentlige udstilling. Der er adgang til minimuseet gennem den Jyske Skovhave.

Svendborg og Omegns Museum
I den nordlige del af kirkefløjen på Viebæltegård er der indrettet nyt magasin, fortrinsvis til møbler. Arbejdet er bekostet af Fyns amt og udført af unge arbejdsløse under vejledning af museets arkitekt.

Sikkerhed

Jagt- og Skovbrugsmuseet, Hørsholm
har fået installeret brandalarmanlæg til 188.000 kr. ved ISS Securitas.

Morslands historisk Museum, Nykøbing M.
Museet var den 25.7. rammen om et møde om dagsikringsproblemer mellem medarbejdere fra amtets museer. Der blev specielt drøftet udviklingen af et "No-Go" system til brug i museerne.

Thorvaldsens Museum, København
I forbindelse med udstillingen "Flaxman. Mytologi og industri" har museet gennem Securitas ISS foretaget en udvidelse af sikkerhedssystemet. I museets kælder, hvor udstillingsrummene er placeret, er de med jerntremmer forsynede vinduer yderligere sikret med trådalarm. Hele udstillingsområdet, der var sikret med elektriske dørsikringer, er nu desuden blevet forsynet med ultralydsdetektorer.

Magasiner

Langelands Museum, Rudkøbing
har netop afsluttet en nyordning af museets oldsagsmagasin. Samtlige fundnumre er kontrollerede og en del genstande sendt til genkonservering. Nyordningen vil fremover lette brugen af magsinet.

Bornholms Museum
Mag.art. Margrethe Watt har i juli påbegyndt en nyopstilling af vort oldsagsmagasin, som i mange år har været ret uoverskueligt. Ved den lejlighed er flere spændende ting dukket op, og mange ældre indkomne oldsager skal registreres. Arbejdet vil fortsætte periodisk resten af året.

Administrative forhold, adresse åbningstider

Holstebro Kunstmuseum
gør opmærksom på adresseændringen:
Sønderbrogade 2, 7500 Holstebro.

Haderslev Museum
Pr. 1.10. overgår museet til vinteråbnings-tider for besøgende i udstillingerne. De er følgende:
Tirsdag - søndag: 12.oo - 16.3o
onsdag tillige 19.3o - 21.3o.
mandag lukket.
Vinteren varer til 1.5.
Museets kontortid er fortsat mandag-fredag 8-16. Museet har to telefonlinier - 04 52 75 66

Vejen Kunstmuseum
1.1o. - 31.3.: søndage 10-12 og 14-17
hverdage 14-17.
1.4. - 30.9.: søndage og hverdage 10-12 og 14-17. Mandag lukket.
Fri adgang.

79. 9-11

af museumsrådet for Viborg amt.

Marianne Bro-Jørgensen og Allan Berg Nielsen: Museernes sprog, katalog til udstillingen af samme navn.

MIV 8, 1979 med følgende artikler:
E. Levin Nielsen: Med mange kærlige hilsner.
Peter Seeberg: Også et paradis.
Svend Nielsen: Vejen til Fur
Per Baand: Fossile frostjordsstrukturer
John Simonsen: Dolktidsgrave fra Vejby og Fjallerslev.
Søren H. Andersen: Et mønstre hjortetaksskaft fra Vestmors.
Klaus Ebbesen: En flintøkse.
Svend Nielsen og John Simonsen: En jættestue i Nautrup sogn.
Mette Iversen og Ulf Näsman: En 2½ tusind år gammel ildgrav i Troestrup
Marie Stoklund og Erik Moltke: Runestenen ved Klejtrup sø.
Jens Vellev: Sct. Mikkels kirke i Viborg
Jørgen Steen Jensen: Ny jysk Skt. Mauritius-mønt.
Jesper Boldsen: Liv og død i middelalderens Viborg
Eli Andersen: en metode til konservering af meget rustent jordfundet jern.